

Azərbaycanda

səh. 450. “Ana bir bağ, çiçək açar qucağı...”: misralar Azərbaycan şairi Məhəmməd Hədinindir.

“soyulub soğan olan”: qəzetdə “soğan” sözü təhrif edilmişdir.

Cümə, 21 noyabr 1919-cu il, nömrə 327

AZƏRBAYCAN*Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir*

İkinci sənəyi-dəvamiyyəsi. Cümə, 27 səfərül-müzfəfər sənə 1338. 21 təşrinisani 1919 sənə.

Türk və islamlığa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalətin mükafatını idarə təyin edir. Məhəlli-idarə: Bakı, Vorontsovski və Qubernski küçələrin küncündə 4 nömrəli evdə “Azərbaycan” idarəsi. Telefon nömrə 39-60. Tək nüsxəsi 3 manat.

Abunə şəraiti: Qeyri şəhərlər üçün 1 aylığı 70 rublə, 2 aylığı 130 rublə, 3 aylığı 180 rublə. Bakı üçün 1 aylığı 60 rublə, 2 aylığı 110 rublə, 3 aylığı 150 rublə. Abunə şəraiti ancaq həmin sənə yanvar ayının 1-nədək heasb olunur.

Elan fiati: birinci səhifədə sətri 8 rublə, axırncı səhifədə sətri 6 rublə, itən şeylər və yer axtaranlar üçün 4 rublə axırncı səhifədə, 6 rublə birinci səhifədə.

İNNA LİLLAHİ VƏ İNNA İLEYHİ RACİUN

Məşixəti-İslamiyyə [Şeyxülislamliq idarəsi] məmurları kamali-təəssüflə elam edirlər [bildirirlər] ki, işbu noyabrın 19-da gündüz saat birdə onların girami [əziz] və möhtərəm yoldaşları, üzvi-Məşixət Ələddin əfəndi Sübhanquluzadə rəhməti-haqqa vasil olmuş. Mərhumun təşyeyi-cənazəsi [cənazəsinin yola salınması] Dəniz kənarında Mirbabayevin evində olan mənzilindən iyirmi birində cümə günü saat 1-də qaldırılıb içərişəhərdə Cümə məscidində ədəyi-salavatdan [namazı qılındıqdan] sonra Çənberəkənd qəbiristanında dəfn olunacaqdır.

T-351

İNNA LİLLAHİ VƏ İNNA İLEYHİ RACİUN

Bakı qazıları Axund Əbdürrəhim Hadizadə və Əbülqasım Əminzadə kamali-hüzn və təhəssürlə [böyük bir kədər və həsrətlə] Məşixət üzvü Ələddin əfəndi Sübhanquluzadə həzrətlərinin civari-rəhmətə [rəhmət diyarına] vasil olduğunu ümum müsəlminə [bütün müsəlmanlara] xəbər verirlər. Təşyeyi-cənazə 21 təşrinisani cümə günü saat birdə Dərya kənarında Mirbabayevin evində olacaqdır.

14071

ELAN**Bakı Şəhər Bələdiyyə İdarəsi tərəfindən**

Ev nəqliyyat su ölçülərinin (vodomer) dəfəatla [dəfələrlə] oğurlanmasını nəzərə alaraq, Bakı Şəhər Bələdiyyə İdarəsinin Su və nəqliyyat şöbəsi möhtərəm müştərilərdən xahiş edir:

1) Su ölçülərinin göstərdiyini yazmaqdan və ölçüləri imtahan etməkdən ötrü şəhər su və nəqliyyat acentələri sürət[in]də gələn zəvatdan [şəxslərdən] bu hərəkətləri icra etmək üçün Bakı Şəhər Bələdiyyə İdarəsinin Su və nəqliyyat şöbəsi tərəfindən verilən xüsusi vəsiqələri əlbəttə tələb etmək;

2) Su ölçülərinin oğurlanması mühafizəsi üçün lazımı təşəbbüsatda bulunmaq və su ölçülərinin qutularını həmişə qıfıl ilə bərkitmək;

3) Su ölçüləri üçün gəlib vəsiqə ya order təqdim etməyən zəvatı əlbəttə tutub polis müfəttişliyinə xəbər verməli;

4) Su ölçülərinin oğurlanmaması üçün Su və nəqliyyat şöbəsi aydın və həqiqi fabrika markası olmayan su ölçülərinin qoyulmağına icazə verməyib və təhqiq də etməyəcək və böylə ölçülərin naməlum zəvatdan alınmamasını rica edir.

T-349

DƏVƏT

Bakı Şəhər Duması Şəhər Dumasına olacaq intixabat [seçki] siyahılarını tərtib etməyə şüru etmişdir [başlamışdır]. Qanun əsasına görə, seçki yeşiklərinə intixabat siyahısına idxal edilən şəxslər [şəxslər] buraxılacaqları üçün Şəhər İdarəsi intixabada iştirak edəcək heç bir vətəndaşın siyahıdan düşməməsi üçün bütün tədabiri ittixad edəcəkdir [tədbirləri həyata keçirəcəkdir].

İntixabçıların familiya və ünvanlarının məlum edilməsindən ötrü 20 yaşından başlamış bütün əhalinin siyahısı tutulacaqdır. Böylə siyahı tutulmasının ancaq intixabat siyahılarının tərtib verilməsi qəsdilə olduğunu və bundan başqa qeyri bir məqsəd olmadığını əhali bilməlidir. Siyahı həmin sənə təşrinə-saninin 19-dan 26-sına qədər davam edəcəkdir.

Şəhər İdarəsi böylə böyük bir iş şüru edərək, əhalini siyahı tutanlara, mülklərinə və odalarına buraxıb, isticabda [dindirmədə, sorğu-sual etmədə] siyahı tutanların suallarına doğru və dürüst cavab verməklə müavinətdə bulunmağa dəvət edir. Ancaq bu surətlə intixabat siyahısı tərtib verilə biləcək və bütün vətəndaşlar öz hüquqlarını mühafizə edəcəkdirlər.

*Şəhər İdarəsi rəisi: İlyuşkin
Şəhər İdarəsi katibi: Buraqo*

Rezindən qayırmış uzunboğaz çəkmə – ovçular üçün, ətrafda yaşayan əhali üçün, balıqçılara, zavodlara, mədənlərə və qeyrilərinə; möhkəm və sadədir. Satılır Qoldenberqin kitabfuruş [kitab satış] mağazasında. Nikolayevski küçə, ev nömrə 33.

14047

SİRK “MODERN”**Mübarizənin son günləri**

Hamı mübarizələr qətidir. Cümə günü noyabrın 21-ndə 1919-ncü ildə. Bu gün 3 cift pəhləvan mübarizə edir.

Hamı güləşlər qətidir. 1-nci: Gənc Əli – Raqenbaum; 2-nci: Yermak – Staroşvil; 3-ncü: Qara Maska – Muznik.

Pəhləvanların çıxışı və mübarizənin başlanması saat 11-in yarısında. Tamaşa başlanacaq 8-də, tamam olacaqdır 12-də. Mübarizə Yelizarovun təhti-nəzarətində [nəzarəti altında] olacaqdır.

Elan: Sabah Qara Maskanın benefisi hazırlanır.

14072

**MƏCBURİ QƏRRADDA
HAQQINDA**

Bakı Müstəhkəm [Möhkəmləndirilmiş] Dairəsinin hərbi general-qubernatoru, general-mayor Murad Gəray Tlexas həzrətlərinin məcburi qərradadı – ki paytaxtımızı artıq adamlardan təxliyə etməyə dairdir – əhali arasında, daha doğrusu, yabançılar miyanında [arasında] bir çox göftgulara [söz-söhbətə], yanlış təfsirlərə və hətta müfəttinə [fitnəkar-casına] təhrikata səbəbiyyət verib, məhəlli [yerli] mətbuat səhifələrinə dəxi keçibdir.

Təəccüb işdir! Məcburi qərradada qarşı protesto edənlərin sanki heç bir şeydən xəbərləri yoxmuş və böylə bir qərradadı birinci dəfə olaraq Azərbaycanda eşidib, başqa məmləkətlərdə və sair dövlətlərdə dəxi mövcud olduğundan xəbərdar deyilmişlər...

Halbuki böylə bir qərradad ən adi və ələməyə cari [geniş tətbiq edilən] bir tədbirdir ki, iqtizayi-zəmanəyə [zəmanənin ehtiyacına] görə hər məmləkətdə və hər bir şəhərdə mövqeyi-icraya qonulmaqla həyata tətbiq edilir.

Bu adi tədbiri icab edən [lazımlı edən] keyfiyyət zamanın fəvqəladəliyidir. Əgər zaman fəvqəladə bir halda olmasaydı, şübhəsiz ki, böylə bir qərradad dəxi sadir olmazdı [meydana gəlməzdi] və olsaydı, bizim dəxi istiğrabımızı mövcib ola [təəccübümüzsə səbəb ola] bilərdi.

Vəhalonki [o halda ki], bir tərəfdən ərzaq müşküləti, bahalıq artması, son dərəcəyə varmış olan ev və mənzil böhranı və bunlardan dolayı hər bir həyasızlığı ötmüş ehtikarçılıq hirs [məhkəməlik tamahı], digər tərəfdən şəhərimizin yabançı bədxahlarla dolması və bu üzədən hər bir casusluq üçün müsaid şərait təşkili, əlavə, oğurluq, soyğunçuluq və sairə cinayət irtikabı [işlənməsi] böylə bir məcburi qərradadı filhəqiqə [doğrudan da] məcburi edib, tətbiq və icrasını naçar və vacib bilibdir.

Ona görə, böylə bir vacibül-icra qərradada qarşı protesto edənlər və bundan məmnun olmayanlar o adamlardır ki, onlardan ötrü şəhərimizin müşkül halı və ya başqa xəbərləri [təhlükələri] ürəklərini heç bir əndişəyə salmayır və başlarına heç bir qayğı fikirləri gətirməyir...

* * *

Sabiq Rusiya millətləri arasında mədəniyyət, zəka və istedadca an aşağı hesab edilən Azərbaycan türkləri əsarət altından qurtarıb da istiqlalyyətə nail olduğdan sonra nizam və qaydaca, əmnü asayışca, hətta eyş [kef, əyləncə] və

istirahətca kənardan baxanların qibtə-sini mövcib olan bir dövlət təşkili ilə, haqlarında mövcud olan fikir və zənnin nə qədər yanlış və nə qədər fahiş bir xəta olduğunu isbat etdilər. Mədəniyyət, zəka və istedadın əsl sahibi kim olduğunu, siyasi və dövləti bir istedad ibrazıyla [nümayiş etdirməklə] bütün aləmə bildirdilər. “Mədəniyyət, istedad və zəka sahibi” ədd [hesab] edilənlərin dürüş [kəbud], cahil və layiqsiz idarəsi altında viranə və xarabazara döndərilməkdə olan vətənlərini ləyaqətsiz əllərdən istedad [xilas] etdikdən sonra, layiqli və yaraşlıq əllərinə alıb da hüsn-idarələri sayəsində viran ikən abad etdilər, nizam və qayda qoydular, əmnü asayış bərpasına çalışdılar, vəlhasil, burasını bir istirahət məkanı yaptılar.

İştə, bu istirahət məkanından məhrum edilmək, buradan çıxmaq – cənnətdən qovulmaq mənzələsində [dərəcə-sində] olduğundan, bir çoxlarının xoşuna gəlməyir.

Fəqət məlumdur ki, “buğda yeməyənlər cənnətdən qovulmazlar” və hər kəs qovulacaqsə, “buğda yediyinə görə” olacaqdır. Doğrudur, bizim cənnətimizdə buğda yemək məmnü [yasaq] deyildir, fəqət buğdamızı yeyib də üzümüzsə xorlanmaq və buğdasını yediyi ağacın kökünə balta vurmaq bundan sonra məmnü olduğundan, böylə naşükürləri və cənnət əhli olmayanları cənnətimizdən kənar etmək lazım gələcəkdir.

* * *

Bakı ilə əlaqədar olan azərbaycanlılar buraya gəlib də, özləri üçün, öz paytaxtlarında sükunət etmək üçün mənzil bulamayırlar, ondan ötrü ki, bütün mənzil və evlərimizi yabançılar işğal

edib, hələ işğal etdikləri bəs deyil ki, bu yolda bir mənfəət dəxi qazanmaq üçün ehtikarçılığa irtikabla [möhtəkiriyyə qurşanmaqla] mənzil böhranı əmələ gətirirlər.

Hökumət öz məmurlarını yerləşdir-mək üçün nə mənzil tapır, nə məkan; hamısı özgələr əlində. Mənzil kirayəsi göyün üzünə qaldırıldığından, gözünü yalnız məvacibinə dikmiş olan məmur çöllərdə qalmağa və ya it yatmaz dax-malarda məskən etməyə məcbur olur. Halbuki saraylar kimi imarətlər öylə adamların əlindədir ki, nə azərbaycan-lıdır, nə də Azərbaycana bir köpüklük mənfəəti vardır.

Şəhərimizə gətirilən azuqə bu qədər qarnı doyurmağa kifayət etməyir, çünki Azərbaycan təbəəsindən əlavə, bir də bizim heç də xeyirxahımız olmayan yabançıları doyurmaq lazım gəlirmiş. Azərbaycan fəqərəyi-kasibəsi hesabına yemlənməkdə olan böylə yabançıların bir zərurət məqamında, zərərləri olmasa da, əl-ayağa dolaşmaqdan başqa özgə bir mənfəətləri olmaz. Bahalıq üzündən soyğunçuluq, oğurluq və sair cinayətlərin artması da təbii bir haldır.

Əlavə, paytaxtımıza bilaehtiyat [ehtiyatsızlıqla] hər kəsi buraxmaq səhlənkarlığındandır ki, oğurluq və quldurluğu özlərinə peşə və sənət ixtiyar etmiş “aferist” dəstələri dəxi burasını özləri üçün bir saheyi-cinayət intixab edib [seçib], öz əməlləri ilə nə qədər ziyan və zərər vurmaqdan əlavə, əhalimizin əxlaqını dəxi pozmağa bais olurlar. Polis məmurlarımızdan zəifül-məzaclarının [xarakteri zəif olanlarının] rüşvətxorluq əməllərinə irtikab etməyi [qurşanmağı]

dəxi əksər övqat [çox vaxt] bu qəbil ya-bançıların təşviq və təhriki ilə vaqə olur.

Başımız üzərində düşmən durduğu halda, şəhərimizdə hər bir qeyri-məsul işsiz-gücsüzlərin sürülərcə mövcud olduğu dəxi dövlət mühafizəsi nöqtəyi-nəzərindən heç bir halda caiz ola bilməz. Bu üzədən şəhərimizin yabançılardan boşadılması əmrinin bahalıq və sairdən əlavə, bir dərəcəyə qədər hərbi mənası dəxi yox deyildir.

* * *

Gürcü hökuməti tərəfindən dəxi Gürcüstan paytaxtının yabançı ünsürlərdən təxliyəsi haqqında bizimki kimi bir əmr-namə sadir olmuşdur və biz bu əmrə qarşı gürcü qəzetələrində hələ ki heç bir protesto görmədik və gördüklərimiz, biləks [əksinə], bu əmrin icrasını tamamilə tətbiq etmək tələbində bulunan məqalələrdir. Böylə bir qayda nəinki Azərbaycan və Gürcüstanda, bəlkə hər yerdə tətbiq edilir ki, bizim protestoçularımız bunu bizdən yaxşı bilməlidirlər.

Arzumuz budur ki, hökumətimiz bu məcburi qərarı lazımcına tətbiq edib, bu yolda vüqusu mümkün ola bilən müəssif [təəssüflü] hadisələrə və bir də sui-istimalata [sui-istifadələrə] heç bir vəchlə yol verməsin və böylə olmasın ki, lazım olan adamlar kənar edilib də, lazım olmayanları qalsın. Bu əmr hər bir sui-istimalat üçün bir mənbə təşkil edə bilər və səhlənkarlıq nəticəsi olaraq dövlət üçün intizar edilən [gözlənilən] mənfəətlər hasil olmayıb da, əbəs yerə təkdir [məzəmmət] və xidmət sahibi ola bilərik. Zəif və əlsiz-ayaqsız yabançılar polis əmrlərinə müvafiqət [uyğun hərəkət] edib də şəhərimizdən xaric olurlar və

olub da, getdikləri məmləkətdə “Bizi Azərbaycandan qovdular” deyə səs-küy salmaqla bizi pis qələmə verərlər. Halbuki böylələrindən ən zərərliləri olan zirək və diribaşlıları bu qərardadın hök-mündən çıxmaq üçün min cür hiylə və xüdələrə [aldatmalara] təvəssül [müraciət] edib burada qalar və müzirr [zərərliləri] əməllərinə davam edərlər. Böyləliklə, mənfəət əvəzinə zərər sahibi olarıq.

Ümidvarıq ki, hökumət işin bu cəhətini nəzəri-etinaya alıb da bu mühüm əmrin icrasında böyük bir diqqət və ehtiyat göstərməyi xüsusi fərziyyə [məcburiyyət] qəbilindən ədd [hesab] edəcəkdir.

Ü. H-li

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

(Azərbaycan simsiz telqraf mövqifi tərəfindən alınmışdır)

19 təşrinə-sani

(Bolşevik xəbərləri)

Hərbi əməliyyat

Arxangelsk və Onej dairələrində kəşfiyyət əməliyyatı.

Narva dairəsində bizimkilər Luqadan Yamburqa qədər vuruşmadadırlar. Narvadan cənuba bizim qoşunlarımız Qdov-Narva xəttində dəmiryola çatmışlardır.

Kiyev dairəsində atışmalar olur.

Çerniqov dairəsində bizim yürüşümüz müvəffəqiyyətlə davam edir.

Baxmaç dairəsində tərəfimizdən Broz-na işğal edilmişdir.

Qluxov dairəsində bizim hissələrimiz vuruşma ilə cənuba tərəf hərəkətlərində davam edirlər.

Lqov dairəsində - Tərəfimizdən Lqov şəhəri alınmışdır.

Belqorod cəbhəsində bizim hissələrimiz Kursku almaq üçün yürüşlərində davam edirlər. Yürüşlərində 400-dən yuxarı əsir, mitralyoz və qeyri qənimətlər almışdır. Kurskdan şərqi tərəfimizdən Tim şəhəri işğal edilmişdir.

Starı Oskol cəbhəsində Alekseyevski mövqifi yaxınlığında olan vuruşmada 1500-ə qədər əsir və külli qənimət alınmışdır. Düşmənin təqibi davam edir.

Bobrovsk dairəsində - Bobrovskdan 20 fərsəx şimal-qərbə tərəfimizdən düşmənin 3-cü Don firqəsi [diviziyası] münhəzim [məğlub] edilmişdir. Bobrovskdan şərqi isə Kaluqa mövqifini hissələrimiz vuruşma ilə işğal etmişlərdir.

Novoxopyor dairəsində bizim süvarəmiz düşməni sıxışdırmaqdadır.

Tsaritsın cəbhəsində bizim yürüş edən hissələrimiz vuruşmaqda davam edirlər.

Tsarev dairəsində tərəfimizdən vuruşma ilə Malyovka işğal edilmişdir.

Lbişensk cəbhəsində qırmızı qoşunlarımız yürüşlərinə davam edərək bir neçə kənd işğal etmişlərdir. Bir neçə nöqtələrdə yüzdən yuxarı mitralyoz və başqa qənimət alınmışdır. Yürüş davam edir.

Omsk dairəsində bizim yürüşümüz Sibiriya dəmiryolu boyunda davam edir. Qırmızı qoşunlar Omskdan 40 fərsəx şərqi olan Kormilovka mövqifini işğal etmişlərdir. Bu dairədə yenidən 850 əsir, 3 lokomotiv, onlarla vaqonlar, 200 at, qaramal və başqa qənimətlər alınmışdır.

Qiyamçılar Ukraynada

Smolensk - Petlyura qəzetələrindən olan “Ukrayna kazakı” Kunduluk dairəsində Petlyura əleyhinə 20 min nəfərdən ibarət qiyamçıların vuruşmada olduqlarını xəbər verir.

Denikin nizamı

Odesa mahalında 8 saatlıq iş vaxtının ləğv edilməsinə dair Denikin əmr verdiyini bildirirlər.

Kolçak vəhşətləri

Kolçakın əsirliyindən fərar edən Qırmızı ordu nəfəratının [əsgərlərinin] söylədiklərinə görə, Kolçak adamları Qırmızı ordu nəfəratını güllələyirlər. Zabitlər süngü ilə onları doğraymışlar.

Müttəfiqlərlə Denikin əlaqəsinin müşküləşməsi

Qomel - Kiyev qəzetələrinin verdikləri xəbərlərə görə, Denikin hökuməti ilə Müttəfiqlər münasibəti valyuta məsələsindən dolayı Müttəfiqlərin ağır şərait altında mal mübadiləsinə tələb etdikləri üçün get-gedə çətinləşməkdədir. Digər cəhətdən Kuban öz taxılını verməkdən imtina etdiyi üçün Müttəfiqlərlə ticarət əlaqəsinə başlanılmasını təxirə səbəb olur.

Şura Rusiya ilə sülh müzakirəti

Stokholm - Londondan qəzetələrə çəkilən teleqraflardan anlaşıldığına görə, İngiltərə dövləti dekabrda olacaq sülh müzakirələrinə Şura Rusiyanın dəvət edilməsini Müttəfiqlərə təklif etmək fikrindədir.

(Gürcü teleqraf acentəliyindən)

Romaniyalıların Budapeştədən çıxmaları

Avstriyadan varid olan [gələnlər] teleqraflara nəzərən, Romaniya qoşunlarının axırıncı hissələri təşrinə-saninin 14-də Budapeştədən çıxmışdılar.

Macarıstanda müştərək Nəzarət

Almaniya radio-teleqrafı xəbər verir ki, Macarıstanda yeni müştərək Nəzarət [Nazirlik] təşkil edilmişdir. Rəisi-vükəla [Baş nazir] sabiq Hüquq naziri olacaqdır.

Cənubi Rusiya qoşunlarının ricəti

Əxirən [son vaxtlarda] şərqdən varid olan [gələnlər] xəbərlərə görə, Mitavaya latış ordusunun yürüşü əsnasında Qərbi Rusiya qoşunları geri çəkilməkdədir. Cənubi Rusiya hökuməti və Bermond[-Aval]ovun baş qərargahı Mitavanı təxliyəyə və Şavliyə köçməyə hazırlaşmada idi. Latış Milli Şurası Riqada əsaslanmağa qərar vermişdir. Riqanın təxliyəsi münasibətilə İngiltərə, Fransa və Amerika dövlətlərinin nümayəndələri Latviya Rəisi-vükəlasını təbrik etmişlərdir.

Almanların Mitavadan təxliyə edilmələri

Mitava yaxınlığında vuruşma getdiyi üçün bu axır günlərdə Mitavadan Almaniya dövləti nümayəndələri və adi əşxas [şəxslər] ilə dolu qatarlar Almaniya getmişdirlər. Vəziyyət məlum oluncaya qədər Almaniya konsulu Şmidt bir neçə məmurlarla burada qalmışdır.

Amerika və Şura hökuməti

Cəmahiri-Müttəfiqənin [Birləşmiş Ştat-

ların] heç bir vaxtda Şura Rusiya ilə güzəştə ola bilməyəcəyini bildirməyi Amerika Məclisi-Əyanı lazım bilmişdir. Bolşeviklərin nümayəndələri Sülh Konfransına buraxılacaq olarsa, Cəmahiri-Müttəfiqə Sülh Konfransında iştirak etməyəcəkdir.

(Qafqaziyadakı Müttəfiqlər heyətinin radio xəbərləri)

General Quro

Fransa tərəfindən Suriyaya Baş komissar təyin edilən general Quro təşrinə-saninin 10-da “Valdek-Russo” krauzerində Tulondan Beyruta əzimet etdi.

Baltik səvahlində

General Eberhardta “Dəmir firqə”ni Almaniya övdət etdirmək [qaytarmaq] mümkün olduğunu xəbər verirlər.

İsveçrə və Çex-slovak

İsveçrə hökuməti rəsmi surətdə Çex-slovak istiqlalıyyətini qəbul etmişdir.

Cəmahiri-Müttəfiqə üssülhərəkəsi

Portuqal və Cəmahiri-Müttəfiqə arasında Azor cəzairində [adalarında] Cəmahiri-Müttəfiqənin bəhri üssülhərəkə [baza] inşasına dair bir etilaf əqd edilmişdir [razılaşma imzalanmışdır].

İngiltərə ilə Fransa arasında telefon

İngiltərə və Fransa arasında telefon müxabirəti [rabitəsi] bərpa edilmişdir.

(İtaliya heyəti xəbərləri)

Macarıstanda intixabat

Macarıstan intixabatı [seçkiləri] sükut ilə keçmişdir.

İtaliyada intixabat

Romada intixabata şüru edilmişdir [seçkilərə başlanmışdır]. İtaliyanın qeyri şəhərlərində dəxi intixabata başlanılıb, heç bir hadisə vüqu bulmayıb, sakitliklə keçmişdir. Milanda soyuğa baxmayaraq, səhərdən seçki məhəllinə əhali cəm olmaqda idi. Roma və qeyri mərkəzi şəhərlərdə intixabata o qədər iştirak edənlər müşahidə edilməyir. Ancaq axşamları bir qədər həyat əsəri görülməkdədir. Küçələrdə hərəkət və nizam tam qayda ilədir. Mahallarda sükut və asayişin pozulması haqqında xəbərlər alınmaqdadır.

SÜLH ƏTRAFINDA**Sülh müahidənaməsi Amerika Məclisi-Əyanında**

Paris - Vaşinqtondan xəbər verirlər ki, Məclisi-Əyan [Senat] atidəki təshih [aşığıdakı düzəlişi] qəbul etmişdir ki, əgər düşmən təhlükəsi və müharibə təhdidi bulunarsa, Cəmiyyəti-Əqvama [Millətlər Cəmiyyətinə] xəbər vermədən Cəmahiri-Müttəfiqə kəndi qüvayi-müsəlləhəsini təzyid və təqviyə etməyə [Birləşmiş Ştatların öz silahlı güvvələrini artırmağa və gücləndirməyə] ixtiyarı vardır. Həmçinin 41-ə qarşı 63 rəylə [səslə] şu təshih də qəbul edilmişdir ki, kəndi vətənlərində yaşamayan Amerika təbəələrinin ticari münasibətini [ticarət əlaqələrini] Cəmiyyəti-Əqvama məlumat vermədən həll etməyə Cəmahiri-Müttəfiqə səlahiyyətdardır. Əxirən [axırıncı] 3-cü təshihdir ki, o da amerikalıların hüququnu müahidənamə maddələrinin heç biri təbdil və təhdid edəmməyəcəyini mütəzəmmin-

dir [sazişin heç bir maddəsinin amerikalıların hüquqlarını dəyişdirməsinə və məhdudlaşdırmasına yol verilməyəcəyini özündə ehtiva edir]. Bu təshih də 41-ə qarşı 52 rəylə qəbul edilmişdir.

Amerika senatoru Cəmiyyəti-Əqvam haqqında

London - Vaşinqtondan xəbər verirlər ki, senator [Vilyam] Bora Cəmiyyəti-Əqvam əleyhinə Məclisi-Əyanda irad etdiyi nitqində bəyan etmişdir ki, nə Fransa və nə İngiltərə Cəmiyyəti-Əqvamın gələcəkdə müharibələri dəf edə biləcəyinə etiqad etməyirlər. Onlar Cəmiyyəti-Əqvam barəsində müahidənaməni imza etdikləri halda, əsgəriyyət və silahşorluğun təzyid və təqviyəsi [ordunun və silahlanmanın artırılması və gücləndirilməsi] üçün böyük tədarüklər də yapırırlar. İşbu tədarüklər üçün keçənlərə nisbətən pək əzim [böyük] dairələr götürülmüş və vəsi [geniş] planlar qəbul edilmişdir. Digər tərəfdən, Vilson tələb edir ki, Cəmahiri-Müttəfiqə donanması qüvvət və əzəmətcə İngiltərə donanması ilə bərabərləşdirilsin və sülh zamanı ordusunun miqdarı yarım milyona qədər artırılsın. Bu göstərir ki, Vilson da Cəmiyyəti-Əqvama az inanmış.

Senator Bora, İngiltərə-Fransa və İngiltərə-Yaponiya aralarında əqd edilmiş, Cəmahiri-Müttəfiqə ilə Fransa arasında əqd edilməsi möhtəməl olan [ehtimal edilən] müahidənamələr haqqında söz söylərkən demişdir ki, cahan müqəddəratını əllərində saxlayan Cəmiyyəti-Əqvam deyil, həqiqətdə isə bu dövlətlər olacaqdır.

Bə'd [sonra] Bora Yaponiya üzərinə şiddətli təərrüzlər [hücumlar] yaparaq

söyləmişdir ki, Çin hökuməti müahidənaməni hərbi təhdidat altında imza etmişdir.

Beşlər Şurası

Paris – Konqo nəhri boğazının Portuqaliyaya, Şpitsbergenin Norveçə verilməsi üçün Beşlər Şurası qərarname qəbul etmişdir. Almaniya əsgəri miqdarını təhdid etmək [məhdudlaşdırmaq] və sabiq Avstriya-Macaristan ərazisində təşəkkül etmiş dövlətlərin iştirakı ilə Adriatik məsələsini tənzip etməkdən ötrü bir komiyon təşkil etmək üçün Foşun təklifi də həmçinin qəbul edilmişdir.

Vilsonun xəstəliyi

Paris - “Havas – Reyter” agentəliyi xəbər verir ki, Rəisi-cümhur Vilsonun xəstəliyi bütün Avropanı müztərib etmişdir. Xüsusən ziyadə iztirab göstərən Fransadır ki, Vilsonun iş başından çəkilməsi ilə ciddi müşkilatlar zühura çıxmasından ehtiyat edir.

* * *

Paris - Vaşinqtondan xəbər verirlər ki, Rəisi-cümhur Vilson inhirafi-əsabdan kəşbi-afiyət etməmişdir [əsəb pozğunluğundan şəfa tapmamışdır]. Xəstəliyi xəternak [ölümcül] deyilsə də, ciddi tədaviyə [müalicəyə] möhtacdır.

QƏZETƏLƏRDƏN

Fransa-Qafqaziya Komitəsi

İşbu sənə ağustosunda Fransa Bəhri Cəmiyyəti cənbində [nəzində] məbus də

Monzinin fəxri rəisliyi və E. Q. Hipponun sədarəti altında təşkil edilmiş Fransa-Qafqaziya Komitəsi – ki məqsədi Fransa ilə Zaqafqaziya cümhuriyyətləri Azərbaycan və Gürcüstan arasında iqtisadi münasibət və əlaqələri yüngülləşdirməkdir – 4 təşirini-əvvəldə [oktyabrda] Parisdə Mütəfəkkirin [Filosoflar] Cəmiyyəti salonunda ümumi bir konfrans təsis etmişdir. Konfransda bir çox natiqlər nitq söyləmişlərdir.

Müşavirənin sonunda atidəki [aşağıdakı] qərar qəbul edilmişdir:

“Fransa-Qafqaziya Komitəsinin müəssis əzası [təsisçi üzvləri], həqiqi üzvləri və Komitəyə hüsn-təvəccöh [rəğbət] göstərənlər, Azərbaycan və Gürcüstan mənafeyi nümayəndələrini və Fransa mənafeyi istema edərək [dinləyərək], Azərbaycan və Gürcüstan istiqlallarının təsdiq edilməsi və Fransa ilə Zaqafqaziya arasında ticarəti əlaqə bərpa edilməsi məqsədini təqib edən Komitəni müdafiə ilə, o yolda istidada [xahişdə] bulunub ciddü-cəhd ibraz edən [göstərən] fəxri rəis de Monziyə səmimiyyətlə izhari-təşəkkürlər edirlər. Fransa hökumətindən onlar rica edirlər ki, Zaqafqaziya ilə adi ticarət münasibəti qaim və ehyə etmək [ticarət əlaqələri qurmaq və möhkəmləndirmək] işləri, dəniz və qara [quru] yolları müxabirəti [rabitəsi], posta, teleqraf və tranzit təşkilatları ilə təmin edilməsi üçün əxirən [son vaxtlar] tədabiri-lazimə ittixəz edərək [lazimi tədbirlər görərək] və Müttəfiqlər qarşısında da şu yolda müzahirət [köməklik] göstərsin. Onlar təkid və israr edirlər ki, Fransa bu iki cümhuriyyətin istiqlalını səriyyə [sürətlə] təsdiq edib, Müttəfiqlərin təsdiq

etməsi üçün də vəsatətdə bulunsun [vasitəçilik etsin]. Zira istiqlallarının təsdiq edilməsi ancaq müqəddəratlarının kəndiləri tərəfindən idarə edilməsi hüququnu onlara əta edib, Fransa mənafeyinə də xidmət edər.”

Gürcüstan mürəxxəsi İsveçrədə

Gürcüstan hökuməti tərəfindən beynəlmiləl Səlibi-Əhmər [Qırmızı xaç] Cəmiyyətinə Gürcüstan Səlibi-Əhməri nümayəndəsi təyin edilmiş A. Dekanozişvili İsveçrəyə vürud etmişdir [çatmışdır]. Dekanozişvili Gürcüstan Səlibi-Əhməri fəaliyyəti haqqında beynəlmiləl komitəyə bəyanat vermişdir.

İstanbulda taun

İstanbuldan işar edilir [xəbər verilir] ki, şəhərdə taun xəstəliyi kəşbi-qüvvət edir [şiddətlənir]. Sirayətin [yoluxmanın] önünü almaq niyyəti ilə məktəblərin qapadılması məsələsi qalxmışdır. Osmanlı hərbi məmurları Türkiyə ordusu zabitan və əsakirinə xəstəlik cəhətindən ziyadə qorxulu olan Qalata tərəfinə keçməyi mən' [qadağan] etmək istəyirlər. Xəstəliyə mübtəla olanların əksəri Azabqarı ilə Topxana arasında müşahidə edilir.

Romanovların pırlantaları

“Çikaqskaya tribuna” xəbər verir ki, bu günlərdə Londondan Parisə Romanov xanədanının pırlantaları [brilyantları] gətiriləcəkdir. İmperator ailəsi əzasına [üzvlərinə] mütəəlliq [məxsus] olan şu pırlantalar inqilabdan irəli 12 milyon 500 min frank qiymət edilmişdir. Romanovlar xəli [taxtdan salınması] zamanından bəri bu pırlantalar bir qaç adamın təməllü-

künə [mülkiyyətinə] keçmişdir. Keçən sənədən isə o pırlantalar iki madamda imiş ki, bu vaxta qədər gizli saxlamaq istəmişlərdir. Şimdi isə bu tarixi pırlantaları müzayidə [hərrac] ilə satmaq istəyirlər.

Misirdə milli həyəcan

Keçən mart qanlı hadisətindən sonra ortadan qeyb olmuş siyasi təbliğat[çil]lər yenidən meydangir olaraq [meydana çıxaraq], yerli əhali mətbuatında kəskin məqalələr dərc edilməkdədir. Tətillər kəsilməyir. Fəhlə təşkilatlarından bir əsər belə görülməyən məmləkətdə şindi yeni və heyratəfza [heyratverici] ittifaqlar (sendikalar) təşkil edirlər. Yeni təşəkkül etmiş ittifaqlar içində ən calibimaraq olan [marağı cəlb edən] qəzetə müvəzziləri [qəzetpaylayanlar], bağçılar və ayaqqabı təmizləyənlərin ittifaqlarıdır. Axırıncılar, ədədcə həpsindən ziyadədir [çoxdur]. Onlar qəzetə müvəzziləri və eşikçilərlə məa [birgə] nümayiş və intizamsızlıqlarda böyük rollar oynayırlar.

Yerli fəhlələrin iqtisadi tələbatı müəyyən deyildir. Fəqət siyasi məqsədləri isə şəhər kütləsi içində həyəcan artırmaq və onu müdafiə etməklə bəllidir.

Bir qaç milliyətpərvər mürəxxəslərin [nümayəndələrin] Parisdən övdət etməsi [qayıması] ziyalılar içində İngiltərə əleyhdarlığı fəaliyyəti oyanmasına səbəbiyyət vermişdir. Məmləkətin iqtisadi mənafeyi həтта xəsarətdidə olsa da [ziyan görsə də], amansızcasına mübarizə başlamağı onlar qərara almışlardır.

Mərakeşdə İspaniya əməliyyatı

Madridən “Tayms” qəzetəsinə xə-

bər verirlər ki, İspaniya əsakiri [əsgərləri] Bəni-Şəur tayfası nahiyəsi üzərində təfəvvüq edən [hakim olan] mövqeləri üsyançıların müqabiləsi [müqaviməti] olmadan işğal etmişlərdir. Bu yerlərin alınması ilə Xəndəq təriqi [yolu] ilə Təncərə gedən yolun mühafizəsi asanlaşmışdır.

İspaniya hökumətinin almış olduğu məlumata görə, bu vaxta qədər Ray-sulinin ən baş müdafiəçilərindən olan Bəni-Rəs tayfası arasında İspaniya məmurlarına izhari-itaət etmək məsələsi üçün müşavirələr olur və son müharibə əməliyyatında iştirak etmiş başqa tayfalar içindən də böylə xəbər alınmada imiş.

Hohensollernin əmlakı

Prussiya hökumətinin projesi ilə Hohensollern xanədanına mütəəlliqlik [məxsus] əmlak və ziqiymət [qiyətli] əşya dövlət nəfinə [xeyrinə] keçəcəkdir. Sabiq imperator xanədanının xüsusi əmlakı isə qismən dövlət tərəfindən para müqabilinə müsadirə ediləcək, mütəbaqisi də [qalanı da] xanədana mənsüb əza [üzvlər] arasında təqsim olunacaqdır [bölüşdürüləcəkdir]. İkinci Vilhelmin kəndisinə mütəəlliqlik əmlakı-qeyri-mütəhərrikə [daşınmaz əmlak] isə tamamilə kayzeri-əsbaqın [sابق kayzerin] ixtiyarında qalacaqdır.

İRAN İŞLƏRİ

Eynüddövlə

“İran” qəzetəsinin verdiyi məlumata görə, şahzadə Eynüddövlə, Sipəhdari-

əzəmin yerinə olaraq Azərbaycan əyaləti hökmdarlığına təyin edilmişdir. Yeni hakim bu günlərdə Tehrandan Təbrizə mü-təvəccihən [doğru] hərəkət və əzimət edəcəkdir [yola düşəcəkdir].

Siyasi qətl

Məzkur [adı çəkilən] qəzetənin yazdığına görə, bu günlərdə Həmədanda nəməlum bədəfkarlar [cinayətkarlar] tərəfindən Demokrat firqəsi pişrovundan [liderlərindən] olan Ağə Əli nam [adlı] bir nəfər qətl edilmişdir. Qətlin səbəbi siyasi nöqtəyi-nəzərdən olduğu anlaşılmışdır.

Rəsmi-keçid

Tehrandə neçə gün əqdəm [qabaq] Məşq meydanında İran qoşunlarının böyük və təntənəli rəsmi-keçidi vaqe olmuşdur. Rəsmi-keçiddə vəzirələr, əcnəbi dövlətləri nümayəndələri və bir çox əhali hazır olmuşdur. Rəsmi-keçidi Hərbiyyə naziri müavini şahzadə Salari-ləşkər qəbul etmişdir.

Məclisi-Məbusan intixabatı ətrafında

“İran” qəzetəsinin yazdığına görə, Həmədandan Məclisi-Məbusana zeyldəki [aşağıdakı] şəxslər intixab edilmişlərdir [seçilmişlər]: Şahzadə Salari-ləşkər, Kirmanşah hakimi Əmir Nizam, Bəhaül-mülk və Hacı Mirzə Əbdülvahab.

Mirzə Əliəkbər ağa

Yenə həman qəzetənin yazdığına görə, neçə il əqdəm ətəbatı-aliyyəta [ali ziyarətqahlara] getmiş olan məşhur axund Mirzə Əliəkbər Ərdəbili bu günlərdə Həmədana varid olmuşdur [gəlmişdir]. Məzkuru [deyilən şəxsi] Həmədan axund-

ları və əyan-əşraf istiqbal etmişlərdir [qarşılamaşlar]. Axund neçə gün orada qalib və cameyi-məsciddə izdihami-kəbir ilə minbərə çıxıb moizə eyləmişdir.

Şahsevənlərin hərəkəti ətrafında

Təbrizdən “İran” qəzetəsinə verilən xəbərlərə nəzərən, şahsevənlərlə mübarizədə bulunmaq üçün Tehrandan Əmir Ərşadın təhti-komandasında [komandası altında] olaraq böyük bir qoşun dəstəsi göndərilmişdir. Qoşunun bir hissəsi bu günlərdə Qaradağın mərkəzi olan Əhər qəsəbəsinə varid olmuşdur.

Əfqan qoşunlarının Mərvə vürudu

“İran” qəzetəsinə Dərgəzdən xəbər verirlər ki, bu günlərdə Mərv şəhərinə 200 nəfərdən ibarət bir dəstə əfqan qoşunları varid olmuşdur. Qoşun bolşevik hökumət nümayəndələri və əhali tərəfindən təntənəli surətdə istiqbal edilmişdir.

İranlılara əziyyət

Yenə həman qəzetəyə Aşqabaddan xəbər verirlər ki, Zakaspi nahiyəsi və Türküstanın başqa şəhərlərində yaşayan iranlılara bolşeviklər artıq dərəcə əziyyət edirlər. Bolşeviklər onları zorla müharibəyə aparırlar. Hal-hazırda bolşeviklərin cəbhələrində külli miqdarda İran rəiy-yətləri vardır. İran konsulu bolşeviklərin böylə hərəkətinə qarşı neçə dəfə protesto etmişsə də, bir nəticə hasil olmamışdır.

Astarada

Bu günlərdə Ənzəlidən Astaraya 200 nəfərdən ibarət bir dəstə İran süvari kazakları varid olmuşdur.

İNGİLİS SİYASƏTİ-XARİCIYYƏSİ BALFUR - KERZON

24 təşrinə-əvvəl tarixli “Tayms” qəzetəsi sabiq Xariciyyə naziri Balfurun lord Kerzon tərəfindən istixlafı [əvəzlənməsi] (əvvəlincinin istefası və ikincinin isə Nəzarət başına keçməsi) məsələsinə həsr etdiyi bir məqalədə şu mütləti dərməyan edir [fikirləri meydana atır]:

“Balfur Sülh Konfransında bulunduğunda sırada lord Kerzon ümuri-xariciyyəni [xarici işləri] vəkalətən idarə edirdi. Onun bu vəkalət əsnasında fəvqəladə bir dirayət və məharət göstərdiyini və kəndisini Xariciyyə Nazirliyinə əhra və əlyaq ədd etdiyimizi [münasib və ən layiqli saydığımızı] doğrusu iddia edəmməyiz. Lord Kerzonun Hindustan valiliyi və bilaxirə [daha sonra] Xariciyyə Nəzarəti Parlamento müstəşarlığı zamanındakı məsai və icraatını [işini və fəaliyyətini] təqib etmiş olanlar, onun xəsail və nəqayisinə [xasiyyətinə və qüsurlarına] çoxdan vaqif bulunurlar. Lakin şurasını etiraf etmək lazım ki, Kerzon müstəşarlıq məqamını istisnai bir zamanda işğal etmiş olduğu üçün fəvqəladə müşkülət qarşısında qalmışdır. Və daha burasını unutmamalı ki, Kerzon Xariciyyə Nəzarətinə intisab etdiyi [girdiyi] vaxt bu dairə çoxdan bəri ümumi bir fəlcə uğramış [iflic olmuş] bulunurdu. Bu surətdə ondan artıq nafe [faydalı] bir xidmət bəklənəmməzdi.

Çünki ümuri-xariciyyə [xarici işlər] üzərində həqiqi bir mürəqibə [nəzarət] səlahiyyəti Xariciyyə Nəzarətindən Baş vəkalətə intiqal etmişdi [Baş Nazirliyə keçmişdi]. Baş Vəkalət dairəsi isə əhvalicahandan gündən-günə daha qafil bir

dairə şəklini almağa mütəmayil [meyilli] idi.

Sülh Konfransı Parisdə müctəmə bulunduğu [yığıldığı] zaman Kerzon əsil hökumətin vəkili olan bir heyətlə iş görməyə məcbur idi. Kəndisinin Parisdə olub-bitən şeylər haqqında pək az məlumatı vardı. Zatən də Parisdəki apartmandan pək nadir soqağa çıxan sabiq Xariciyyə naziri Balfur dəxi bundan fəzlə məlumat alammayırdı.

Siyasəti-xariciyyəməizin nə şəkil və rəngdə bulunduğunu bilən kimsə yoxdur. Bu siyasət sağa-sola yalpa vuran bir sərxoş kimi yolunu təqib edir. Onun müstənid olduğu [istinad etdiyi] üsul və qəvaid [qaydalar] həp gəlişigözəl və təsadüfi şeylərdir. Bu siyasət tıbqi [eynilə] konfransdakı mürəxxəslərimiz [səlahiyyətli nümayəndələrimiz] kimi ilhamatla [duyguları ilə] iş görür. Məclisi-Ali nəzdindəki mürəxxəsəimiz Almaniyani Müttəfiqlərlə birlikdə bolşevizmə qarşı hərəkət etməyə dəvət etlədiyindən Xariciyyə Nəzarətimiz ancaq bir müddət sonra xəbərdar ola bildi. Bu Nəzarət Fransa Xariciyyə Nəzarəti ilə Suriya məsələsi haqqında icrayi-müzakirə etdiyi halda, Lloyd Corc ilə Klemanso arasında eyni məsələ haqqında və Nəzarətimizin məlumatı olmaqsızın bəzi məktublar təati olundu [göndərilib-alındı]. Lord Kerzon bu halı intizama soxmağa müvəffəq olarsa, millətin minnətdarlığına kəsbi-istehqaq edəcəkdir [haqq qazanacaqdır]. Aşkardır ki, Xariciyyə naziri ya istefa etməli və ya kəndi daireyi-vəzifə və səlahiyyəti daxilində olan ümuru [işləri] bizzat [şəxsən] idarə və mürəqibə haqqında hər hankı tərəfdən təcavüz edilməsinə şiddətlə müxalifət etləməlidir.”

NƏZARƏTLƏRDƏ [NAZİRLİKLƏRDƏ]

Məktəb

Quba qəzasının Qusar qəsəbəsinin Yasab köyü əhalisi ictimai bir priqavor [qərar] çıxarıb Maarif Nəzarətinə təqdim etmişlərdir. Priqavorla köydə bir ibtidai məktəb güşadı [açılması] haqqında lazımi tədabir ittixazını [tədbirlər görülməsini] rica və təmənnə etmişlərdir.

Avropaya gedəcək tələbələr haqqında

Avropaya göndəriləcək tələbələrin ümumi iclasında müvəqqəti beş nəfərdən ibarət bir büro intixab edilmişdir [seçilmişdir] ki, Avropaya getmək məsələsi ilə iştiğal etməlidir [məşğul olmalıdır]. Büronun sədri Teymur Aslanov cənablarıdır.

Büro bir neçə gündür ki, fəaliyyətə başlamışdır. İsveçrə və Fransa konsullarından məzkur [adı çəkilən] vilayətlərə getmək üçün əsas etibarilə rəy alınmışdır. Fəqət müşarünileyh [haqqında danışılan] tələbələrin bir sənə təmin edilmələrini şərt qoymuşdurlar.

Bu gün büro sədri Teymur Aslanov ilə Maarif Nəzarəti nümayəndəsi [Həmid bəy] Şahtaxtinski cənabları Tiflis və Batura vəsiqə almaq üçün azim olacaqdırlar [yola düşəcəklər].

Rusiyaya gedəcək tələbələr hər zaman Nəzarətdən pul alıb gedə bilirlər.

Bu vaxtadək lazımi vəsiqələri piş-nihad [təqdim] etməmiş tələbələr yeddi günədək vəsiqələrini təqdim etməzsələr, siyahıdan çıxarılaçaqlardır.

Bakı şəhərinə istiqraz

Daxiliyyə Nəzarəti Vükəla Şurasına [Nazirlər Kabinetinə] Bakı Bələdiyyə İdarəsinə borc verilməsi haqqında bir məruzə idxal etmişdir.

Nəzarət, Maliyyə Nəzarətinin istiqraz şöbəsinin şəhərə 15 milyon deyil, 10 milyon verilməsi ilə şərik olur, fəqət faiz təyin edilməsini qəbul etməyir, zira şəhər maliyyəsinin ciddi əhvalı nəzərə alınmalıdır.

Nəzarət məsələnin Məclisi-Məbusanda təsdiqənədək istənilən məbləğin verilməsini lazımlı bilmişdir.

Ağstafa gömrüyü

Dövləti Müfəttişlik məmurini [Dövlət Müfəttişliyi məmurları] Ağstafa gömrüyünün təftişinə başlamışdılar. Təftiş zamanı zərfində müvəqqəti olaraq gömrük müdiri xidmətindən əzl [kənar] edilmişdir.

* * *

Səhhəti-Ümumiyyə Nəzarəti Dövləti Müfəttişliyə müraciətlə rica etmişdir, Ağstafa mövqifində [stansiyasında] müsadirə edilmiş davacatın Nəzarətə verilməsi haqqında lazımi yerinə müraciətlə iqdamatda bulunulsun [təşəbbüs göstərsin].

MİLLİLƏŞMƏK

1

Canlı işlər, tarixi dəyişikliklər bizə göstərir ki, hər cəmiyyət, hər fərd, hər dürlü ənənəsindən, müqəddəsətindən

[müqəddəs dəyərlərindən], iman və etiqadından az-çox əl çəkdiyi halda, milli dilindən əsla və əsla vaz keçməmişdir. Və heç vaxt da keçəmməz. Çünki bir millətin ədəbiyyata malik dili o millətin ruhu, nişaneyi-mövcudiyətidir. Ondan məhrum olduğu gün mərhum olmuş, ondan uzaqlaşdığı gün qəbirinə yaxlaşmış deməkdir.

Tarix bizə göstərir ki, bir millətin cahangirliyi, hökuməti, hətta yeri-yurdu da əlindən alınsın, madam ki, milli ədəbiyyatı var, o millət məhv ediləmməz. Dili kəsilməyən millətin vücudu kəsilməmməz, ədəbiyyatı yaşayan millət heç vaxt ölməz.

Dünyada bədbəxt o millətdir ki, özgə millətin silahından ziyadə, dil və ədəbiyyatına əsir olaraq yaşamaqdadır. Hələ, zəmanəmizdə milli ədəbiyyatına malik olmayan bir millətə həddi-rüşdə [yetkinlik yaşına] çatmamış bir bala nəzərilə baxılıb Cəmiyyəti-Əqvam [Millətlər Cəmiyyəti] ailəsinə qəbul edilməməsi, öz müqəddəratının özünə verilmək istənilməməsi bizim kimi öz dil və ədəbiyyatını sevməyənlər üçün nə gözəl bir dərs-ibrətdir.

Əlifba və ədəbiyyatlarının mövcudiyətini min il qabaqlara çıxaran və bununla köhnə bir mədəniyyətə sahib olduqlarını iddia edən millətlər boş görüntü üçün deyil, işdə bu gün üçün, bugünkü Cəmiyyəti-Əqvam imtahanı üçün hazırlanırlardı. Və bu gün də özünü qanan hər millət səbilikdən [körpəlikdən] qurtulmaq, həddi-rüşdə çatmaq və ya onu keçib mərtəbəyi-əhliyyətə [səlahiyyətli olmaq dərəcəsinə] yetişmək üçün bütün var qüvvələrini milli dil və ədəbiyyat-

larının tərəqqisinə sərf etməkdə və bu səyin dərəcəsi nisbətdə istibdad və cəhalətin pəncəyi-zülmündən qurtulub hürriyyət və müsavata nail olmaqdadırlar. Çünki bu gün ən acı təcrübələrdən sonra qəti və müsbət [isbatlanmış] bir həqiqət olaraq qəbul edilmişdir ki, insanları qara cəhalətdən, istibdaddan xilas edən yalnız və yalnız ədəbiyyatdır.

Müstəbid hökumətin, keyfi [özbaşına] idarənin, zalımanə üsulun ən böyük düşməni ədəbiyyatdır. Ədəbiyyat olan yerdə istibdad, istibdad olan yerdə ədəbiyyat yaşayammaz. Bu səbəblə idi ki, müstəbid və zalım padşahlar keyfi idarələrinin bəqa və davamı [daimi olması] üçün ən ziyadə müraciət etdikləri tədbir ədəbiyyatı qısımaq, hürr mətbuatı yox etməkdə.

Milli ədəbiyyatın silahdan min kərə güclü, əhəmiyyətli olduğunu bu gün hər kəsdən ziyadə qananlar hər dürlü qailə [dərd, sıxıntı] və keşməkeşlər içində ola-ola ən ziyadə qeyrət və səylərini milli ədəbiyyatın tərəqqisinə, ülumun nəşrinə [elmlərin yayılmasına] sərf edirlər. Çünki yaxşı bilirlər ki, xalq hürriyyət və müsavətin qədrini, ləzzətini ancaq və ancaq öz milli dilləri ilə anlaya bilərlər. Və yenə ancaq bu anlayışla hürriyyət və istiqlalın mühafizəsi uğrunda fədayi-can edə bilərlər. İşdə bu düşüncələrə görədir ki, bu gün xüsusiyyəti-milliyənin yeganə şüarı olan “milli dil”in mühafizə və tərəqqisi uğrunda ən ziyadə çalışanlar sosialistlərdir. Bu isə onlar üçün təbii, bir qüsur deyil, bəlkə fəzilətdir.

Doğrudan da görürüz ki, dil məsələsində ən mütəəssib [təəssübkeş, konservativ] millətçilik edənlər yarım-mədəni

hindlilər, əfqanlar, türkmənlər deyil, mədəni ukraynalılar, polyaklar, bolşevik ruslar, sosialist gürcüləridir.

Əcəba biz nasıl?

Ömər Faiq

SİYASİYYAT

Ümumiyyətlə burası məlumdur ki, tarixin hekayə edib qurtarammadığı qanlı müharibələr bir imperatorluğun digər bir imperatorluğu topdan və yaxud parça-parça udmaq istədiyi məsələsindən irəli gəlmişdir. Bu üzdən bir çox millətlər də məcburi təbəyyət altına girmişlərdir.

Fəqət bu millətlər heç bir vaxt o dövlətlərə sadıq olmayıb, bir an əvvəl boyunduruq altından təxlisi-giriban [yaxalarını qurtarmaq] və istiqlaliyyətlərini əldə etmələri üçün çalışmışlardır.

Bir gün olub da “milli istiqlal” davası ilə qiyam etmiş olan bu millətlər hürriyyətlərini istehsal etdikləri vaxt, kəndi davalarına sadıq qalmaqaraq digər millətlərin istismarına çalışmış və başqa millətləri əzmək üsulunu təqib etmişlərdir. Dünya üzündəki narazılıqlar və imperalizmə qarşı olan mübarizələr həp bu üzdən nəşət etmiş [meydana gəlmiş] və ümumiyyətlə, xüsumat [düşmənçiliklər] və müharibələrə bu hal səbəbiyyət vermiş olduğu kimi, Cahan hərbinin də ən başlıca amili də bu olmuşdur.

Zira beynəlmiləl zümrənin içində təşəkkül etmiş olan bir hökumət içərisində və bir idarə altında millətlərin beynəlmiləl hüquq etibarilə bir-birinə müsavi [bərabər] olmadığını isbat edər.

Çünki bir hökumətdə yalnız bir lisan, bir din və bir hərs [mədəniyyət] hakim olduğu üçün, bu millətlərdən yalnız birisi hərsi istiqlalına [mədəni istiqlalına] malik olduğu üçün digərləri bundan məhrum qalırlar.

Bu misillü [bunun kimi] hökumətlər beynəlmiləl hüquqda bir-birinə müsavi olmaq əsasına müxalif olduqlarından inhilal eyləməsi [dağılması] və hər millətin kəndi başına bir dövlət təşkil etməsi lazım gəlir. Onun üçün ustadi-möhtərəm Gökəlp Ziya bəy əfəndinin “İmperatorluqlar yox, milli dövlətlər var” əsası [prinsipi] pək doğru [və] haqlı olub, sülh və müsəliməti-əbədi [əbədi sülh və əmin-amanlıq] yalnız bununla hasil ola bilər.

Bu hərbin nəticəsində Ziya bəy əfəndi nətəyici-atiyyəni [gələcəkdəki nəticələri] bəkləməkdə olduğunu bərvəchi-ati irad edir [aşığıdakı kimi ifadə edir]:

“Cahan hərbi xitama ərdiyi zaman iki qiymətli hədiyyə verməlidir ki, bunlardan biri xalqçılıq və digəri həqiqi millətçilikdir.

Həqiqi millətçilik səltənətlər hüququ mahiyyətində olan əski “hüquqi-düvəl”in [dövlətlər hüququnun] yerinə milli hərslərə [mədəniyyətlərə] və milli dövlətlərə aid həqiqi beynəlmiləl hüququn qaim olması [qoyulması] deməkdir. Biri-birinə qonşu olan səltənətlər bir cəmiyyət içindəki siniflər kimi mütləqə biri-birinə düşməndir. Halbuki, biləks [əksinə], bütün milli hərslər, biri-birinə qonşu olsunlar-olmasınlar, bir cəmiyyətdəki məslək zümrələri kimi yek-digərinin lazım və məlzumudur [bir-birindən ayrılmazdırlar]. Çünki bir mədəniyyət zümrəsinə mənsub olan milli hərslər beynəlmiləl bir iş bölümünün hüsusla gətirdiyi mədəni ixtisaslardan başqa

bir şey deyildir. Bir cəmiyyətdə hər məslək digər məsləklərə nə dərəcə möhtac isə, bir mədəniyyət zümrəsində də hər hərəs digər hərəslərə o nisbətə möhtacdır.”

Bunun üçün də millət davası və yaxud imperialistlik əleyhdarlığı iddiası ilə hər millətin, hər milli hərəsin müstəqil olması lazım gəldiyini siyasi bir həqiqət olaraq elan edərkən, başqa millətləri təhti-tabeyyəsinə almaq [özünə tabe etmək] və minlərcə insanları hüquqimilliyəsindən məhrum buraxmaq milli imperialistlikdən və qonşu millətlər arasındakı sülh və müsaliməti ixlal etməkdən [əmin-amanlığı pozmaqdan] başqa bir şey deyildir.

Zira bir millət kəndi millətini müəzzəz [əziz] tanıdığı nisbətdə, başqa millətləri möhtərəm tanımağa məcburdur. Milliyətin qüdsiyyətinə inanan bir adam bu əqidəsindən heç bir milləti müstəsna tutmamaz. Məsələn, Rusiyanın təhti-istibdadında [istibdadı altında] bulunan türk milləti bütün hərəsi və milli düşmənliliyi rus çarlığından gördüyü üçün onun düşmənliliyi dəxi, ümumiyyətlə rus çarlığına mətuf [yönəlik] idi. Bu istibdadın yıxıldığını və Rusiya imperializminə nəhayət verildiyini görünə, sabiq Rusiyada yaşamış olan türklərin rus millətinə qarşı heç bir düşmənlilik bəsləməyəcəkləri təbii idi. Fəqət türklərin imperializmə qarşı olan əleyhdarlığı yalnız çarizmə məxsus olmayıb, hankı dövlət, hankı millət, hankı ünsür imperialist bir siyasət təqib edərsə, türkçülük də onun əleyhinədir.

Onun üçün də Ziya bəy bir məqaləsində “Türkçülük türklər üçün

istədiyi siyasi hərəs ilə hərəsi istiqlalı hər millət haqqında eyni sistem daxilində tələb etməyi kəndisinə bir vəzifə bilir” deyər söyləmiş olduğu kimi, bunun xaricində hərəkət edən millətlər türklüyün və sülhi-daimi[nin] düşməni və müvafiqətdə bulunanlar [buna uyğun hərəkət edənlər] isə onun dostu və müsalimət [əmin-amanlıq] tərəfdarı ədd [hesab] oluna bilər.

Bizim də qonşularımızla yalnız bu prinsip daxilində dostluq və irtibat [rabitə] təsis edə biləcəyimiz təbiidir. Onun üçün gərək sağdan və gərək soldan, istər şimaldan və istər cənubdan hər kim və hər hankı bir millət və ya ünsür olursa-olsun, bu prinsiplərə müxalifətdə bulunanlar və hüquq və istiqlalimillimizə təcavüz edənlər millətimizin və vətənimizin düşməni ədd olunacaqlardır. Biləks, bu əsasata riayət edənlərlə hüsn-münasibətin idarəsi, dostluq və qonşuluq əsasatının iqaməsinə [prinsiplərinin gözlənilməsinə] hər daim hazırız.

Buna binaən [buna görə] də, din və millətdeşimiz olan dağıstanlılara olan təəddi [zülüm] və təcavüzlərə razı olamayacağımız misillü, Azərbaycanın cüzimütəmmimi [ayrılmaz hissəsi] olan Zəngəzur və Naxçıvan vətən parçasına və oranın həqiqi sahibləri olan türk əhalisinin hüququna vəqə olan təərrüz [hücum] və təcavüzata dəxi yabançı qalammayacağımız təbiidir.

Zənnimcə, bunda hər kəs bizi haqlı görər və beynəlmiləl hüququmuza təcavüz edənlərin imperialistlik amalına bir an əvvəl nəhayət verməyə çalışar.

Talibzadə Yusif Ziya

İRANDAKI VƏTƏNDAŞLARIMIZ

Hali-hazırda İranın müxtəlif şəhərlərində sükunət edən Azərbaycan təbəələri və vətəndaşlarımızın siyasi cəhətdən nə qədər əziyyət çəkdiqləri, bu günlərdə almış olduğumuz məktubatlardan və müsafirlərin söylədiyindən məlum olur.

Qəzetəmizdə neçə gün əqdəm [qabaq] Ənzəlindəki rus konsulu tərəfindən Azərbaycan təbəəsinə “rusiyalı” deyər şəhadətnamə verilməsi fəqərəsini [faktını] qarelər [oxucular] oxumuşlar zənn edirik. Bundan məlum olur ki, Ənzəlində, Rəştə, Tehrandə və qeyri şəhərlərdə yaşayan azərbaycanlılar həman “Rusiya təbəələri” hesab olunur və xaricə getmək istədikdə rus pasportu almağa məcbur edirlər. Bununla da iktifa [kifayət] etməyib, “Rusiya” nümayəndələri məzkur [adı çəkilən] şəhərlərdəki Azərbaycan təbəələrinə ənvai [cürbəcür] əziyyət verməklə onları zorla rus pasportu almağa və kəndilərini “siyahı”ya yazdırmağa vadar edirlər.

Bu günlərdə idarəmizə Tehrandə yaşayan azərbaycanlı vətəndaşlarımız “Rə’d” qəzetəsinin bir nömrəsini göndərmişlər ki, onda “İrandakı Rusiya Səfərətinin [Səfirliyinin] Konsul idarəsi” tərəfindən zeylədəki [aşağıdakı] məzmununda bir elan dərc edilmişdir:

“İrandakı Rusiya Səfərətinin Konsulu idarəsi Tehrandə və ətrafında yaşayan bütün Rusiya təbəələrini konsul dəftərxanasında özlərini siyahı etməyə dəvət edir. Dəvət edilənlər özləri ilə bərabər Rusiya təbəəsi olduqlarını isbat edən sənədlərini dəxi təqdim etməlidirlər.

Tehrana varid olan [gələn] Rusiya təbəələri üç günün ərzində Konsul ida-

rəsinə gəlib, özünü siyahıya yazdırmalı və pasport almalıdır. Tehrandən xaricə gedənlər isə həman Konsulxanadan şəhadətnamələr almalıdırlar ki, onunla rus-İran sərhədini keçə bilsinlər. Bu elana etina etməyib də məzkur [deyilən] vaxtda gəlməyənlər böyük cərimə və cəzaya məhkum olacaqlardır.”

Bu elan dərc olunan səhifənin bir yerində qəzetəni göndərən, əlilə bu sözləri yazmışdır:

“Bu elan ardınca bizlərdən gedənimiz yox.”

Bundan əlavə, yenə bu günlərdə aldığımız xüsusi bir məktubda həmin xüsusda atıdəki [aşağıdakı] sətirləri oxuyuru:

“Bilmirəm Azərbaycan hökuməti nə səbəbə bizləri burada sahibsiz qoyubdur. Dər-surətiki [əgər, görünüşə görə] islam məmləkətlərindən sanılan biri də bu Tehran islam paytaxtlarından biridir ki, burada hər tövr olmuş olsa, Cümhuri Azərbaycan hökuməti tərəfindən səfir və ya nümayəndə surətilə gərəkdir olsun. Xüsusən biz Cümhuri Azərbaycan hökuməti təbəələri ki, təqribən yüzlər nəfərəcən varız, hər günə [hər cür] ya rus səfərəti və ya konsulu intriqaları və ya hədələri ilə burada yaşayırıq. Hər gündə bir tövr bizlər üçün hədələr bura qəzətlərində oxuyuruq.

Bizlər də bu intriqaları anlayıb, heç bir hədədən bak edəmməyib [çəkinməyib] kəndi Cümhuri Azərbaycan hökuməti tərəfindən göndərilən səfirimizə müntəzir varız [gözləyirik] və bu xüsusda burada möhtərəm və məşhur sanılan vətəndaşlarımızdan ki, cənab ağa Mirhəməzəyev Gəncəli olsun, Bakıya hərəkət etdi.

Cümhuri Azərbaycan hökuməti də bu ağanı kəndi arzusuna tez nail etdirəcək və Azərbaycan hökumət səfirini göndərüb biz bisahib vətəndaşların gözlərini işıqlandırır, bizlərə sahib olacaqdır. Və illa [yoxsa], əks surətdə bizlərə çox böyük işgəncələr üz verəcəkdir...”

Bu yazdıqlarımızdan məlum olur ki, Tehrandə yaşayan azərbaycanlı vətəndaşlarımızın halı nə qədər çətinidir. Onlar, yuxarıda söylədiyimiz kimi, “Rusiya təbəəsi” hesab olunub, hər gün bir növ təərrüz və təcavüzə təsadüf edirlər. Pasportsuz yaşamaq mümkün olmadığından, onlar nə edəcəklərini şaşıraraq məəttəl qalırlar və buna baxmayaraq, nə İran və təbii nə də rus pasportu almağa meyil etməyir və həman özləri dediyi kimi, Azərbaycan hökuməti səfirini gözləyib dururlar ki, ondan Azərbaycan təbəəsi olduğunu təsdiq edən şəhadətnamə və yaxud pasport alsınlar.

“Rusiya” nümayəndələri onları hədələyib pasport almağa dəvət edirlərsə də, ardınca gedənləri olmayır, gözləyirlər.

Məlum olduğu üzrə, Azərbaycan hökuməti tərəfindən hətta neçə ay bundan əqdəm [qabaq] Tehran siyasi nümayəndəliyinə sabiq Xariciyyə naziri müavini Adil xan Ziyadxan cənabları təyin edilmişsə də, lakin bəzi hökumətdən asılı olmayan səbəblərə görə hələ bu vaxta qədər Tehrana hərəkətlə, kəndi vəzifəsini ifaya şüru edə [başlaya] bilməmişdir. Təbiidir ki, nümayəndəmizin bu qədər təxirə uğraması İranda yaşayan vətəndaşlarımızın halını müşkülləşdirir və bundan dolayıdır ki, məktub və nümayəndə vasitəsilə hökumətə müraciətən, tezliklə siyasi nümayəndəmizin oraya göndərilməsini rica edirlər.

Biz dəxi öz tərəfimizdən İranda vətəndaşlarımızın ciddi əhval və siyasət-cə müşkül bir vəziyyətdə qalmalarını etiraf edərək, kəndilərinin olduqca haqlı bir iltica [yalvarış; sığınma istəyi] və arzularına iştirak etməklə bərabər, hökumətimizin bu barədə lazımı təşəbbüsatda bulunmasını təmənni edirik.

P

HÖKUMƏT VƏ TEATRO MƏSƏLƏSİ

Azərbaycan Parlamanının son iclaslarından birində teatro vergiləri müzakirə olunarkən məbus əfəndilər, ümumiyyətlə, teatronun mühüm və qiymətli bir məkan olduğunu və xalq həyatında mədəni bir rol oynaya bildiyini etiraf etmişlərdi.

Doğrudan da, teatronu bütün xalq üçün açıq etməkdən ötrü daha əsaslı məsələlərin həllinə müraciət etməliyiz.

Vergi məsələsini ortadan götürməkdən qabaq teatro üzərlərindən xüsusi kontrolları götürmək lazımdır. Teatronu bir pul mənbəyi, gəlir yurdu halından çıxarıb, həqiqətən bir məbəd, bir sənayeyi-nəfisə [incəsənət] mərkəzi surətinə keçirtmək icab edər [lazımdır].

Çünki xüsusi əllərdə olan teatro heyətləri teatrodan gözlənən xeyiri, nəfi [faydanı] verməyir; xalqa lazım olan ruhani qidanı yedirtməyir, millətin fikrində yeni inqilablər törətmək, xalqda bir tərəqqiyi-fikriyyə yaratmaq əvəzində xüsusi əllərdə olan teatro heyətləri, bəlkə də, camaatı azğınlığa sövq edir.

Teatronu vergidən azad etmək istəyənlərdən biz bunu da bəklərdik ki, teatronun hökumət himayəsi altında olmasını dəxi tələb edəcəklər və teatro-muzu düzgün bir yola salacaqlardır.

Yoxsa xüsusi əllərdə olan teatroları ucuz etdirmək, teatroları bağlatdırmaq deməkdir. Çünki müdiriyyətlər üçün o qayda ilə heyət saxlamaq sərf etməyəcək, etsə də, arzu olunan mənəvi mənfəət gözləmək mümkün olmayacaqdır.

Maarif naziri həzrətlərinin şəxsi təşəbbüsü ilə və türk səhnə xadimlərinin səyi ilə bütün sənayeyi-nəfisə ərləri “Dövləti Teatro Heyəti” adı altında toplanıb, bir qüvvət təşkil etmişlərdi.

Hökumət, Parlaman nazir əfəndinin bu iqdamatını [təşəbbüsünü] təsdiq etməmişsə də, həyatda bu təşəbbüsün nəticələri göz önündədir.

Keçənlərdə səhnəmizdə görünən pərişanlıq və anarşiya bilmərrə görünməyir. Aktyorlar hökumət tərəfindən təmin olduqlarına ümidlə, bütün fikir və diqqətlərini səhnənin tərəqqisinə, oyunun sənətkarənə və mahiranə surətdə oynanıb tamaşaçılara mənəvi bir zövq verilməsinə səy edirlər.

Səhnədə qüvvətli əsərlər görülür. Müxtəlif rollarda səhnədə görünən aktyorlarımızda hazırlıq olduğu gözə çarpır. Səhnənin tərtibatı – gündə yeni mənzərələr çəkilib, yeni libas və qrimlər düzəlib meydana qoyulduğu, səhnəmizin parlaq zamanlarını xatırladır.

Hələ xalqın ruhunda getdikcə nə qədər ciddiyyət, ağılında nə qədər yeniliklər oyatdığı, getdikcə ədəbli və diqqətli olmağa çalışmasından aşkardır.

Bu tərəqqini yarı yolda saxlamamaq üçün, əvvəla, hökumət Maarif nazirinin layihəsini təsdiq etməlidir. Və saniyə [ikincisi], o layihədə göstərilən bədaye [incəsənət; bədii sənət] kurslarını tezliklə açıb işə başlamalıdır. Çünki teatromuzun gələcək tərəqqisi ancaq o kurslardan alınacaq məlumata bağlıdır.

* * *

Milli və qüdrətli bir səhnəyə malik olmaqdan ötrü iki böyük amilə ehtiyac vardır. Onlardan biri sənətkarənə əsərlərə, əsərlər meydana çıxaracaq ədib və yazıçılara, digəri qüdrətli sənətkarlar tərəfindən yazılmış əsərləri təsvir olunduğu kimi millətə, xalqa göstərmək qüvvətinə malik olan mahir aktyorlara.

İstər birinci, istər ikinci bizdə vardır. Doğrudur, bizdə hələ Şekspirilər, Şillerlər yetişməmişdir. Fəqət bir iş var ki, aktyorlarımız hazırda meydana olanlardan da zəifdirlər. Bunların zəifliyi də Avropa aktyorları kimi səhnə kursları keçmədiklərindən dolayı həyata, tarixə, tarixin bölündüyü ictimai və siyasi dövrlərə və dövrlərdə mühitin, xalqın əhvali-ruhiyyəsinə yabançı olduqlarındandır.

Bizim aktyorlarda bir də nöqsan var ki, o da ən mühüm bir rol oynayır.

O da – dildir.

Aktyorlarımız arasında ədəbi türk dilini bilməyənlərdən əlavə, tam mənası ilə savadsız olanlar da yox deyildir.

Çünki səbəbi məlumdur, aktyorlar əsaslı səhnə kurslarından deyil, həvəskar surətində bu yandan-o yandan toplanmışlar, qüvvətləri olmadığından ətraflı məlumat görməmişlər. Hələ qüvvəti olanlar olsaydı da, nərədaydi öylə

kurslar ki, aktyorlarımızı Azərbaycan türk həyatı-milliyə və mədəniyyəsi ilə yavuvqdan tanış edə biləydi?

Bunun üçün milli bir hökumətin təşəbbüsü lazım idi. Öylə bir hökumətə malik olmaqdan ötrü qanlar töküb bir Azərbaycan lazım idi ki, millətin ən qüvvətli mədəni cəhəti olan sənayeyi-nəfisəyə əhəmiyyət verəydi.

Səhnə sənayeyi-nəfisə müzəxanasıdır.

Bir şair, bir ədib, bir mühərrir həyatı-ictimaiyyətimizin bir cəhətini kəskin bir qələmlə təsvir edər, həyatı diri bir surətdə kağız üzərinə düzər.

Bir rəssam həyatı-milliyəmizi oxudan gözəl bir rəsm yaradar.

Bir heykəltəraş palçıqdan, daşdan, dəmirdən insanı heyran edici bir tip vücuda gətirər.

Bir musiqiçi təbiətin zarıntılarını, iniltilərini toplar, insanın ruhunu, qəlbini, vicdanını oxşayıcı bir çalğı əmələ gətirər.

Fəqət aktyor! Aktyor öylə qüvvətə malik olmalıdır ki, ayrı-ayrı şəxslər tərəfindən meydana gətirilmiş bu gözəl sənətləri bir yerdə səhnəyə çıxarsın və öylə sənətkarənə bir surətdə göstərsin ki, əsər sahiblərinin yaradarkən qapılmış olduqları hiss və duyğunu tamaşaçılarda oyada bilsin.

Aktyor tamaşaçıları adi dünyadan çıxarıb sənayeyi-nəfisə aləminə aparmaq qüvvətinə malik olmalıdır.

Bunun üçün də aktyorlarımız sənayeyi-nəfisəni və onunla əlaqədar olan psixologiya, tarix, lisan və bu kimi elmləri bilməlidirlər. Bu məqsəddən ötrü də teatro qanun layihəsi qəbul olunmasından başqa, milli səhnə kurslarının güşadını [açılmasını] arzu edəriz.

* * *

Səhnə həyatı-ictimaiyyətimizdə tərəqqiyə doğru böyük dəyişikliklər yapa bilməmişdir.

Acı və şirin dilləri ilə camaatın nöqsanını göstərməyə çalışmışdır.

Səhnəmiz istiqlal uğrunda az çalışmamışdır. İstiqlalı bərkitmək, onu bir xalq fikri etmək yolunda böyük rol oynamışdır. Hətta İstiqlal bayramı günü aktyorlar milli qişafələrdə Parlaman qarşısından keçərkən, bir məbus demişdir ki, “aktyorlar istiqlal fikrini yaradan amillərdən birincilərdir”.

Bu qədər doğru həqiqətlərdən əlavə, onu da demək istəyirik ki, yuxarıda zikr olunduğu kimi, teatro milli mədəniyyətimizin toplanışını, qüvvətini, varlığını göstərən bir səhnədir. Onun varlığı milli mədəniyyətimizin varlığı, onun tərəqqisi mədəniyyətimizin tərəqqisidir. Bu nöqtəyi-nəzərdən hökumət və Parlaman teatronu kəndi himayəsinə alacağına ümid edəriz.

Məhəmmədzadə Mirzabala

BAKI XƏBƏRLƏRİ

İxtar [xəbərdarlıq]

Bist həştüm münasibətilə qəzetəmizin növbəti nömrəsi düşənbə [bazar ertəsi] günü nəşr ediləcəkdir.

İki rəisin görüşmələri

Ermənistan-Azərbaycan Konfransı münasibətilə Tiflisdə Rəisi-vükəla Nəsim bəy Yusifbəyli həzrətləri ilə Ermənistan

hökuməti rəisi [A. İ.] Xətisovun görüşmələri ehtimal edilməkdədir.

Taxıl alınması

Ticarət Nəzarəti Göyçay qəzasına taxıl alınması işlərini təşkil etməkdən ötrü öz məmurlarından Sultanovu göndərmişdir.

Neft emalatı fiyatları

Mədən əmələ və xidmətçilərinin zəhmət haqları artırıldığına görə, təşrinisəninin 15-dən etibarən neft emalatına yeni fiyatlar təyin edilmişdir. Bu fiyatlar sabiqkilərə görə 33 faiz artırılmışdır. Yeni fiyatlarla neft və mazutun qiyməti 7 manat 50 qəpikdən 10 manat 50 qəpiyə, ağ neft 21 manat, maşın yağı 60 manat, benzin ikinci növ 100 manata kimi artırılmışdır.

Həkimlər üçün şəkər

Bələdiyyə İdarəsi Ticarət, Sənaye və Ərzaq Nəzarətinə müraciətən rica etmişdir ki, Mixaylovski şəhər xəstəxanası həkimləri üçün şəkər buraxılmaq haqqında lazımi tədabir ittixaz edilsin [tədbirlər görülsün].

Şəhər üçün odun

Bələdiyyə İdarəsi Dəmiryollar müdiriyyətinin isticvabına [sorgusuna] cavabən xəbər vermişdir ki, 20 vaqon üçün istənilən icarə pulunun verilməsi haqqında Bələdiyyə İdarəsi heç bir söz deyəmməz. Zira bu vaxtadək o vaqonların az bir hissəsindən istifadə edilmişdir. Vaqonların əksər hissəsi Yalama ilə Bakı miyanındakı mövqiflərdə [arasındakı stansiyalarda] mövqif müdirləri tərəfindən saxladılmışdır.

Bələdiyyə İdarəsi vaqon verilməsinin tənziyi üçün lazımi tədabir ittixazını rica etmişdir.

Yeni şarlatanlıq

Bizə müraciətlə xəbər verirlər ki, son zamanlar xüsusi bir şarlatanlıq meydana çıxmışdır. Bir para həriflər ev komitələrindən, evdən çıxmaları haqqında vəsiqələr alıb polis dairələrində təsdiq etdirdikdən sonra, ev müxəlləfatı [əşyası] sifəti ilə satacaqları mallarını məmaliki-əcnəbiyyəyə [xarici ölkələrə] gömrüksüz olaraq aparırlar. Lazımi idarədən işbu şarlatanlığın önü alınması rica olunur.

Hadisat

Tapança oğurluğu

Çaharşənbə günü təşrinisəninin 19-da köhnə Posta soqağında olan 121 nömrəli evdə İran təbəəsi Əliəsgər Tağı oğlunun dükənindən qıfı açar salınıb, gecə 14 dənə qayıdırmaq üçün Əliəsgərə verilmiş tapançanı oğurlamışlardır. Oğurlanan tapançaların qiyməti 150,000 (yüz əlli min) manatdır. Üçüncü polis pristavı aldığı məlumata görə, bu oğurluq ehtikarlıqdır. Bu iş təhqiq edildikdən sonra Ədliyyə Məhkəməsinə veriləcəkdir.

Qaib olmuşdur

Balaxanski soqaqda 92 nömrəli evdə olan İran təbəəsi Müseyib Ağəli oğlu polis idarəsinə xəbər vermişdir ki, təşrinisəninin 18-də şəriki Əli Məhəmməd-hüseyn oğlu un almaq üçün ondan 25,000 (iyirmi beş min) manat alıb getdikdən sonra qaib olmuşdur. Əli Məhəmməd-hüseyn oğlunun bulunması üçün təşəbbüsət edilir.

Oğurluq

Təşrini-saninin 18-də Çadrovı soqaqda 255-ci nömrəli evdə Bilal Baqiyev külfəti ilə evində olmadığı zaman qapısına açar salınıb 20,650 manatlıq cürbəcür qızıl-gümüş əşya və 12,000 manat nağd para, cümlətani 32,650 manatlıq pul və əşya oğurlanmışdır. Oğrunun və əşyanın bulunması üçün polis tərəfindən təşəbbüs edilmişdir.

BİRJADA

Kerenski minlik 900-1050 manata qədər, 250-lik kəndi qiymətindən 10 faiz və xırda 30 faiz əskikdir.

Nikolay 5 yüzlüyü 900-1450 manata qədər, yüzlüyü 200-290 manata qədər və xırda 50-75 faizə qədərdir.

Türkiyə kağız lirəsi 190 manat və Zaqafqaz bonu min manata 30 manat fəzlədir.

Türkiyə altun lirəsi 975 manat, imperial 750 manat, altun onluq 1050 manat və Avstriya altunu 2150 manatdır.

Gümüş manat 80 manat və xırda gümüş paranın 1 manatı 32 manatdır.

Bakı bonunun min manatı İranda 3 tümən 7 qrana olmuşdur.

Susinin topu 1020 manata gedir.

FİRQƏ VƏ CƏMIYYƏTLƏR**Ev Sahibləri İttifaqında**

Təşrini-saninin 2-də Bakı qradonaçalniki verdiyi qanuna görə, ev sahibləri dvorniklərinə ayda 1000 (min) manat maaş verməklə bərabər, qış fəslinin

hülulu [gəlməsi] münasibətilə maaşlarından əlavə olaraq isti kürk və başqa əlbisə dəxi verməlidirlər.

Binaənileyh [ona görə], Ev Sahibləri İttifaqı bu xüsusda Bakı qradonaçalnikinə bir ərzihal verib rica etmişlər ki, bu [qanun] icraya buraxılmasın, çünki 1917-ci sənəsi 5 avqust qərardadı mövcubincə [qərardadına görə] evlərin kirayəsi çox az olaraq, məxaric və ev təmir etmək xərci gündən-günə baha olduğundan, ev sahibləri 2 təşrini-sani qərardadına davam edə bilməyəcəklər.

Maarif cəmiyyəti “Tərəqqi”

İranlıların maarif cəmiyyəti “Tərəqqi”nin cümə günü təşrini-saninin 21-də axşam saat 4-də adi idarə iclası təyin edilmişdir.

Məsaili-yövmiyyə [gündəlikdəki məsələlər]:

- 1) Cəmiyyətin Nəşriyyat şöbəsi;
- 2) Məsaili-cariyyə [cari məsələlər].

Ünas Cəmiyyəti-Xeyriyyəsində

Bu gün, cümə təşrini-saninin (noyabrın) 21-i gündüz saat 2-də Bakı Müsəlman Ünas [Qadınlar] Cəmiyyəti-Xeyriyyəsinin iclası təyin edilmişdir.

Bugünkü iclasda cəmiyyətə yeni idarə əzaları [üzləri] seçiləcəkdir.

Bu cəmiyyətin iki ildən bəri ölmüş bir halda olduğunu və dirilməsinin bizim üçün böyük əhəmiyyətini nəzərə alaraq və mövqeyi-müzakirəyə mühüm məsələlər qoyulacağını göstərərək, cəmiyyətin idarəsi müslimələrin [müsəlman qadınların] həyat və mənafeyinə gözləyən ümum xanım bacılardan vaxti-müəyyəndə [təyin edilmiş vaxtda] iclasa təşrif gətirmələrini rica edir.

İclas Nikolayevski küçədə milliləşmiş Birinci Ünas jimnaziyası binasında (qabaqkı Svyataya Nina qız məktəbi binasında) saat 2 tamamda açılacaqdır.

İclas

Bu gün təşrini-saninin 21-də axşam saat 4-də İkinci Rüşdiyyə məktəbi binasında Bakı Mütəəllimlər [Məktəblilər] İttifaqı iclası təyin edilmişdir.

Qaçqınlara Müavinət Komissiyası

Səşənbə [çərşənbə axşamı] günü təşrini-saninin 18-də Bakı Müsəlman Cəmiyyəti-Xeyriyyəsinin qaçqınlara müavinət edici komissiyasının Hacı Qasimovun təhti-sədarətilə [sədrliyi altında] iclası vaqe olmuş, aşağıdakı məsələlərə baxılmışdır:

1) Qaçqınlar nəfinə [xeyrinə] olaraq cəbə ianəsi [ianə qutusu vasitəsilə toplanan ianə] toplanılması.

a) ianə toplayacaq ərkanın məkanı [qəragahı];

b) ianə toplayanların ucaştkalara təqsimi [bölünməsi];

c) cəbə [ianə qutusu] lüzumu.

2) Məsaili-cariyyə [cari məsələlər].

Məsələlər müzakirə edildikdə qət edilmişdir:

1) Ərkanın məkanı Nikolayevski küçədə Metropol mehmanxanasında olsun.

2) İanə toplayanların ucaştkalara təqsim edilməkləri gələcək iclasa saxlanılmışdır.

3) İanə toplamaq üçün cəbələr toplanılması Məhəmmədquluya həvalə edilmişdir.

4) Bu işdə iştirak etmək üçün bir nəfər qəzetə mühərrirlərindən dəvət edilməyi təklifi qəbul edilmişdir.

5) İanə toplamaqdan əvvəl camaata bir müraciətnamə buraxılması qərar verilmişdir.

6) İanə toplamağa Nəzarətdən [Nazirlikdən] icazə almaq üçün Hacı Qasimov və Əliheydər intixab edilmişlərdir.

Ümumi iclas

Cümə günü noyabr ayının 21-də 3-cü Paralelni küçədə 32-ci nömrəli evdə saat 5 tamamda istehlak cəmiyyəti “İslam”ın ümumi iclası çağırılır. Hamı üzvlərdən təvəqqe olunur, iclası təxirə salmayıb vaxtında gəlsinlər. İclas ikinci dəfə olaraq qanuni hesab olunacaqdır.

GÜRCÜSTAN XƏBƏRLƏRİ**Polkovnik Roulendson müraciətnaməsi haqqında**

Xariciyyə naziri Gegeçkori təşrini-saninin 5-də İngiltərə Baş komissarı Vordropdan böylə bir məktub almışdır:

“Cənab Vordrop cənab Gegeçkoriya salam göndərir və təşrini-saninin 1-dən 29 nömrəli müxtirəyə [xəbərdarlıq məktubuna] istinadla təcili surətdə indi Gegeçkorini inandıra bilər ki, Roulendsona isnad verilən müraciətnamədə işlənmiş olan ifadə [ifadələr, sözlər] Xariciyyə nazirinə Vordropun xəbər verdiyi kimi əsla İngiltərə dövlətinin nəzəriyyəsinə müvafiq deyildir.”

Bolşeviklərin güllələnməsi

Təşrini-saninin 15-də Duşeti şəhərində divani-hərb [hərbi məhkəmə] qərarı ilə axırıncı bolşevik çıxışlarının sərkərdələrindən beş nəfəri güllələnmişlərdir.

Güllələnənlər iğtişaş mütəşəkkili və sərkərdəsi Tavkayev – ki özünü Lenin təsbiyə edirmiş [adlandırılmış]; 24 təş-rini-sanidə Duşeti şəhərini işğal etmiş olan haydud [quldur] dəstəsinə sərkərdəlik edən Meliya Edziquradze, iğtişaşçılara məlumat verən və çıxışda iştirak edən iki milis nəfərindən ibarətdirlər.

Marseldən vaporlar

Fransa Hərbiyyə səfərinin məlumatına görə, bu günlərdə Batuma Marseldən “Anatoliya” və “Minqreliya” adlarında vapor [gəmi] varid olacaq [gələcək] və iki həftə Batum limanında dayanacaqdırlar.

Bolşevik çıxışları haqqında

Xalq qvardiyası baş qərargahı böylə bir teleqram almışdır:

“Çoxatauri dairəsində bolşevik çətələri [qanunsuz silahlı dəstələri] tabe olmaqdadırlar. Başqa dairələrdə olan çıxışlar billüliyyə təsviyə edilmişdir [tamamilə zərərsizləşdirilmişdir].”

Müəllim və Müəllimələr İttifaqı

1919-cu sənə 14 təş-rini-sani tarixində Puşkin müsəlman bələdiyyə məktəbində Gürcüstan islam məktəbləri müfəttişi-ümumisi Rza bəy Əlizadə cənabları təhti-sədarətində [sədrliyi altında] Tiflisdəki bütün müsəlman müəllim və müəllimələrinin ümumi icması münəqid oldu [yığıncığı baş tutdu].

İctimadan məqsəd müəllim və müəllimə xanımların ittifaqını təşkil etmək olub, ittifaqın lüzumiyət və əhəmiyyəti haqqında bir qədər müzakirədən sonra külliyyətlə ittifaqın təşkilinə qərar verildi.

İttifaqın idarəsini intixaba [seçməyə] gəldikdə, əvvəlcə namizədlər göstərildi, həm gizlin səsə aşağıdakı zəvati-kiram [möhtərəm şəxslər] – ibarətdir ki, bunlardan: Əlimirzə bəy Nərimanov sədr, Kamal Sübhanqulu müavini-sədr, Mirzə Hüseyin bəy [Həsənzadə] katib, möhtərəmə Mina xanım Rəhimzadə xəzinədar, Tutu xanım üzvlüyə seçildilər. Üç nəfər də – yəni Gövhər xanım Qoçayzadə, Təhmas bəy Qulubəyli və Mirhəməzə əfəndilər namizədləyə qəbul olundular.

Ümumi ictima tərəfindən İttifaqın proqram və nizamnaməsinin tərtibi idarəyə tapşırılıb, gələcək ümumi icmanın nəzəri-tədqiq və təsdiqinə təqdim edil-məsi təklif olundu.

Şu Müəllim və Müəllimələr İttifaqının təşəkkülü çoxdan mətlub [arzuolunan, tələb edilən] idisə də, lakin məəttəəssüf [təəssüf ki], zamanın maddi və mənəvi müşküləti yol verməyib, bəzi vəziyyəti-müstəhrəkə də [ikrah olunan, xoşagəlməz hallar da] böylə mühüm təşkilatın əmələ gəlməsinə mane olurdu. İttifaqın qayeyi-amal və məqsədi-əslisi pedaqoqlar sinfinə mənsub olan zəvati-kiramın İttifaqın müqəddəs bayrağı altında toplanıb tədaiyi-əfkarla [fikir mübadiləsi ilə] həm bel bağlayıb əl-ələ verib və həmfikir də olaraq bir yer və bir yolda, həm bir mətləbin üstündə çalışmaq-çapalamaq və ictihad etməkdir [səy göstərməkdir].

Əgər idarə kəndi vəzifəsini bilib, mükəlləfün-bih olduğu vəzifənin əda və ifası [boynuna götürdüyü vəzifələrin yerinə yetirilməsi və ifa edilməsi] uğrunda lazım gələn fədakarlığı yapmaqla, həm səbat və mətanətlə türk oğullarıya çalışacaq, İttifaqın bayrağı ətrafında toplanmış

möhtərəm və möhtərəmə üzvləri güc və yardım verəcəklərsə, kamali-cəsəratlə deyə bilərəm ki, böyük-böyük işlər əmələ gələcək və pərvərdə olduğumuz [bəslədiyimiz] amali-səmimənə və ideallar bilfeil [doğrudan da] müşahidə olunacaqdır.

Gənc türk xanım və igidlərinin əsillərini bilib, saf könül, pak vicdan və sağlam vücudla səy və qeyrət edərək kəndilərini millətə tanıdacaq, həm ittifaq və təşkilatın nə olduğunu əhaliyə bildirəcəklərinə əminəm.

Müəllim və möhtərəmə müəllimə xanımların şu təşəbbüs və hərəkətlərini təbrik edərək müvəffəqiyyətlər tələb edirəm. Cənabi-Allah səbir və mətanət, həm ağ və işıqlı yol versin.

*14 təş-rini-sani, Tiflis
Hazirundan [iştirakçılardan]
K. S. İrdoğanlı*

İDARƏYƏ MƏKTUB

İdarə 16 imza ilə aşağıdakı məktubu almışdır:

“Biz aşağıda imza edən və Bakıda yaşamaqda olan Dərbənd fərariləri [qaçqınları] Denikin zülmündən və əziyyətlərindən qaçıb səfilənə bir surətdə yaşamaqdayız.

Dün təş-rini-saninin 11-də Petrovskdan varid olmuş [gəlmiş] vapordan Dərbənd Yəhudi Milli Komitəsinin sədri Asaf Pezxaşov məşhur Denikin tərəfdarı olub, Dərbənd müsəlmanlarına eşidilməyən zülüm və əziyyət etməklə tanın-

dığına və məzkur [adı çəkilən], Səlahəddin bəy Tabasaranski Dərbənddə Denikin əsgərləri tərəfindən icra olunan qətl və qarətlərdə iştirak etməklə məşhur olduğuna görə, əks-kəşfiyyət tərəfindən həbsə alındığını öyrənib biz, Dərbənd hərbezələri [müharibədən ziyan çəkənləri] gedib əks-kəşfiyyət müfəttişliyi[in]ə məzkurlar tərəfindən müşahidə etdiyimiz zülmü nəql etdik və onların azad edilməyi ilə müsəlmanlardan ötrü yenə bir hadisə üz verməyini söylədik və azad edilməməklərinə söz aldıq. Fəqət sabahısı, 12 təş-rini-sanidə Dərbənd sərvətdarlarından Bakıda yaşamaqda olanlar cümləsindən Əlimirzə Fiqarov və Səfədar Axundov cənablarının fəvqda [yuxarıda] zikr olunan adamları azad etməkdən ötrü çalışmaqalarını bildik və naçalnik cənablarından azad edilməyinə rədd cavab aldığını eşitdik, ona görə naçalnik cənablarına səmimi təşəkkürümüzü elan edirik.

(İmzalar)”

Arifə xatun

Saat 4-dən 8-dək azadə olan vaxtını Fransa lisanından teoretik [nəzəri] və praktik üsuluyla dərs verir və həmçinin 4-cü sinfə cən uşaqları hazırlaşdırma bilər və yainki külfətdə [ailə yanında] bir iş axtarır.

Ünvan: Sadovı küçə 2, telefon 35-45.

... sormalı.

14073

Xəzər dənizində posta, sərnişin və yük gəmilərinin hərəkəti

Bakı-Ənzəli

15-ci körpüdən səşənbə [çərşənbə axşamı], cümə və bazar günləri saat 4-də.

Bakı-Tazaşahər (Krasnovodsk)

15-ci körpüdən düşənbə [bazar ertəsi], çarşənbə və cümə günləri saat 5-də.

Bakı-Salyan

19-cu körpüdən bazar, səşənbə, çaharşənbə və cümə günləri saat 4-də.

Bakı-Ənzəli-Şahsavar-Məşhədsər-Bəndər Gəz və geri

17-ci körpüdən çaharşənbə günü saat 4-də.

Bakı-Həsənqulı-Bəndər Gəz-Məşhədsər və geri

17-ci körpüdən səşənbə günü saat 4-də.

Petrovsk-Fort-Aleksandrovska-Quryev və geri

Paroxodlar Petrovskdan pəncşənbə [cümə axşamı] günləri saat 4-də çıxırlar.

Bakı-Lənkəran-Astara

17-ci körpüdən düşənbə, səşənbə və şənbə günü saat 4-də.

Bakı-Petrovsk

15, 24 və 25-ci körpülərdən səşənbə, pəncşənbə və şənbə günləri saat 4-də.

T-178

Xüsusi müsəlman təvəllüdxanası Gövhər xanım Qazızadə

Vəzi-həml edənlər hər bir vaxt, gələn xəstələr isə hər gün səhər saat 10-dan 2-yə kimi qəbul edilirlər. Təvəllüdxanada əməliyyatı-cərrahiyyə (operasiya) icra edilib, doktor Tsentner konsultasiya yapır. Feldşeritsamama Vassermanın çiçək döyür, yara bağlayır və iynə vurur. Adres: Armyanski küçə nömrə 13. Telefon nömrə 58-39.

T-321

Doktor M. İ. Lurye

Əmrazi-zöhrəviyyə və daxili naxoşluqları qəbul edir. 914 və 606 müalicəsi. Qəbul edir hər gün səhər saat 8-1-ədək; axşam saat 4-

7-yədək. Ünvan: Vorontsovski küçə, nömrə 45, Bandarnının küncündə, yolu Bandarnıdan, nömrə 8, 3-cü mərtəbə. Telefon: 17-06 və 52-36.

7406

İstanbul doktor və bakterioloqu Nazim bəy Hüseynzadə

Sifilis, terbiyə, şankr və daxiliyyə naxoşluqları, 914 və 606 müalicələri tətbiq edilir.

Qəbul olunur səhər saat 9-dan 10-ədək, axşam saat 6-dan 7-yədək.

Ünvan: Voronsovski küçə, nömrə 17, doktor Qarabəyovun müalicəxanası. Telefon nömrə: 49-87.

1470

Azərbaycan Dəmiryollarının Ticarət hissəsi elan edir ki, həmin may ayında olan hökumətin qərarı ilə mövcubincə təşkil olunmuş Həzziyyət-Təsviyyət Komissiyası dekabr ayının 1-dən hər gün saat 10-dan (tətil günlərindən başqa) hər-cərc zamanından qalmış malların və şeylərin Bakı yük stasyonunun 11-ci anbarında torqunu [hər-racını] icra edəcək. Ev əşyası, paltar, külliyyətlə çay, xörək, lampə və şüşə zürufatı [şüşə qablar], cürbəcür kitablar, pianino, çəkmə yağ, köhnə çəkmə, brezent, çadır, mahut, əski, çoxlu qeyri şeylər.

T-352

Elan

Həmin sənədə təşrihi-saninin 1-də “Azərbaycan” qəzetəsinin 235-ci nömrəsində pambıq toxumlarının ixracı xüsusunda verilən elana əlavə olaraq Ticarət, Sənaye və Ərzaq Nəzarətinə pambıq toxumlarının ixracı üçün ərizə verənləri Ticarət, Sənaye və Ərzaq Nəzarəti icazənamə almaqdan ötrü dəvət edir.

İmza etdi: nazir [Ağa] Əminov
Müdür: [Abbasəli bəy] Makinski

T-353

Ticarət, Sənaye və Ərzaq Nəzarəti bununla əhaliyə elan edir ki, bişmiş çörəyin girvənkəsi 5 manat 50 qəpikdən baha olma-maq üzrə “Kooperasiya” İttifaqının aşağıda zikr olunan dükənlərində satılacaqdır:

1-ci polis müfəttişliyində:

“Samopomoş” dükəni, nömrə 4, Bayılda.

2-ci polis müfəttişliyində:

“Morskoy” kooperativ dükən, nömrə 2 (kənarında olan fəhlələr üçün);

“Zoloto-serebrennikov”, Sadovaya küçədə, “Səadət”in qarşısında.

“Şəhər bələdiyyə idarəsi qulluqçularının”, Nikolayevski küçədə.

3-cü polis müfəttişliyində:

“Qafqaz rus demokrat”, Pasajda.

“Samopomoş”, Pasajda.

“Mürüvvət” ət satılan cərgədə.

“Zoloto-serebrennikov” dükən, nömrə 4, Pasajda.

4-cü polis müfəttişliyində:

“Obyedeninye qortsev”, Sisiyanovski və Aziatski küçələrin küncündə.

“Vətəndaşlar”, 2-ci paralelni küçədə.

“Novxanı”, 4-cü paralelni küçədə

“İnsan”, 1-ci paralelni küçədə.

5-ci polis müfəttişliyində:

“Morskoy” kooperativ, Bolşaya Morskaya küçədə.

“Kooperativni Soyuz”, Kolyubakinski küçə.

6-cı polis müfəttişliyində:

“Səyan”, 1-ci paralelni küçədə.

“Kooperativni Soyuz”, Krasnovodski küçədə.

7-ci polis müfəttişliyində:

“Samopomoş”, Telefonni küçədə.

8-ci polis müfəttişliyində:

“Kooperativni Soyuz”, 1-ci Qanlıtəpə küçəsində.

9-cu polis müfəttişliyində:

“Samopomoş”, 6-cı Zavağzalni küçədə.

“Mayak”, Balaxanski şosedə.

Nazirin müavini: Y[usifəli] Əliyev

T-347

Bakı paraxodlar bürosunun Bakı acen-təliyi naminə Bakı-Ənzəliyə göndərişi iki qəbz itibdir. 1 – 513 nömrəli 11 kisə pesok; 2 – 492 nömrəli 2 yeşik qalantereyni mal Əliyev naminə itib. Etibardan saqitdir [etibarsızdır].

14067

Bakı paraxodlar bürosunun Bakı acen-təliyinin Bakı-Ənzəliyə göndərişi 493 nömrəli bir yeşik qalantereyni mal Əliyev naminə bir qəbz itibdir. Etibardan saqitdir.

14068

İtibdir

Bakı dördüncü polis müfəttişliyindən verilən Əbdülxalıq Kərimov naminə pasport itibdir. Etibardan saqitdir [etibarsızdır].

14070

Müdür: Hacıbəyli Üzeyir

QEYD VƏ ŞƏRHLƏR

səh. 464. “Hohensollern” [Hohenzollern]: II Vilhelmin də mənsub olduğu Prussiya kralları və Alman kayzerləri sülaləsi.

Bakı xəbərləri

səh. 474. “bist həştüm”: (hərfən: 28-ci) Peyğəmbərin vəfatı şiə qaynaqlarına görə hicri təqvimlə 28 səfər günüdür.

Arifə xatun

səh. 479. “... sormalı.”: nöqtələrin yerindəki sözü oxumaq mümkün olmadı.

İnna lillahi və inna ileyhi raciun

səh. 455. “Dəniz kənarında... Dərya kənarında...”: Bakıda, o dövrdə Naberejni küçəsi adlanan, indiki Neftçilər prospekti nəzərdə tutulur.

“Təşeyi-cənazə 21 təşrinə-sani”: qəzetdə “21” yerinə səhvən “12” getmişdir.

Sirk “Modern”

səh. 456. “Cümə günü noyabrın 21-ndə”: qəzetdə “Cümə günü noyabrın 20-ndə” getmişdir.

Teleqraf xəbərləri

səh. 460. “Mitava”: Latviyada şəhər; indiki Yelqava [Jelgava] şəhəri.

“Şavli” (yaxud Şavel): Litvanın şimalında şəhər; indiki Şauley [Šiauliai] şəhəri.

səh. 461. “Valdek-Russo” [Waldeck-Rousseau]: Fransaya məxsus zirehli kreyser. Birinci və İkinci Dünya müharibələri dövründə istismar edilmişdir.

Sülh ətrafında

səh. 462. “Beşlər Şurası” (yaxud Böyük Beşlik): ABŞ, Böyük Britaniya, Fransa, İtaliya, Yaponiya.

Qəzetələrdən

səh. 463. “E. Q. Hippo”: qəzetdə “M. E. Gippo” kimi getmişdir.

“Qalata... Azabqarı... Topxana”: İstanbul Avropa hissəsində, Bəyoğlu rayonunda tarixi yerlər. Qəzetdə “Azabqarı” yerinə “Azadqarı” getmişdir.

“Çikaqskaya tribuna”: Əsası 1847-ci ildə qoyulmuş amerikan qəzeti “Çikaqo tribun” [Chicago Tribune] nəzərdə tutulur.

Bazar ertəsi, 24 noyabr 1919-cu il, nömrə 328

AZƏRBAYCAN

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir

İkinci sənəyi-dəvamiyyəsi. Düşənbə, 1 rəbiüləvvəl sənə 1338. 24 təşrinə-sani 1919 sənə.

Türk və islamlığa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalənin mükafatını idarə təyin edir. Məhəlli-idarə: Bakı, Vorontsovski və Qubernski küçələrin küncündə 4 nömrəli evdə “Azərbaycan” idarəsi. Telefon nömrə 39-60. Tək nüsxəsi 3 manat.

Abunə şəraiti: Qeyri şəhərlər üçün 1 aylığı 70 rublə, 2 aylığı 130 rublə, 3 aylığı 180 rublə. Bakı üçün 1 aylığı 60 rublə, 2 aylığı 110 rublə, 3 aylığı 150 rublə. Abunə şəraiti ancaq həmin sənə yanvar ayının 1-nədək heasb olunur.

Elan fiati: birinci səhifədə sətiri 8 rublə, axırncı səhifədə sətiri 6 rublə, itən şeylər və yer axtaranlar üçün 4 rublə axırncı səhifədə, 6 rublə birinci səhifədə.

ELAN

1919 sənə noyabrın 24-də, bazar ertəsi gündüz saat 11-də Azərbaycan Məclisi-Məbusan iclası olacağı elan olunur.

T-357

**İRANLILARA
MÜRACİƏT**

Cəmiyyəti-maarifi-iraniyan [İranlılar maarif cəmiyyəti] “Tərəqqi”nin idarəsi yeni bir nəşriyyat şöbəsi təşkili üçün bununla cümə günü rəbiüləvvəl ayının 4-də ümum İran ziyalılarını saat 11-də İttihad mədrəsəsinin binasında (Sadovı 19) təyin edilmiş ümumi iclasa dəvət edir.

14079

SİRK “MODERN”**Mübarizənin son günləri**

Tiflis kintosu Mistiyevin benefisidir. Bu gün kinto əhvali-hazirəyə dair çoxlu nəğmələr oxuyacaq.

Düşənbə günü noyabrın 24-ndə 1919-ncü ildə. Bu gün 3 cift pəhləvan mübarizə edir.

1-nci: Qara Maska – Raqenbaum; 2-nci: Yermak – Makarov; 3-ncü: Muznik – Buyvolov.

Pəhləvanların çıxışı və mübarizənin başlanması saat 11-in yarısında. Tamaşa başlanacaq 8-də, tamam olacaqdır 12-də. Mübarizə Yelizarovun təhti-nəzarətində [nəzarəti altında] olacaqdır.

14076

MÜSAVATIN ÜMUMİ İCLASI

“Müsavat” firqəsinin dekabr ayının 2-də Bakıda açılacaq ümumfirqə qurultayına hər yüz nəfərdən bir nümayəndə seçmək [üçün] işbu noyabr ayının 28-də cümə günü saat 10 tamamda Haşımovun mülkündə, “Müsavat”ın Bakı Komitəsində, Bakı firqə yoldaşlarının ümumi iclası vaqə olacaqdır. Şəhərdə olan bütün firqə üzvlərinin işbu iclasda hazır olmaları təmənnə olunur. İclasa gələnlər özləri ilə bərabər firqə kartoçkalarını gətirməlidirlər.

İkinci dəfə elan edilməyə görə, bu iclas qanuni hesab ediləcəkdir.

“Müsavat”ın Bakı Komitəsi

T-355